ІЗ ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ, УКРАЇНЦІ!

Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Народ мій є!
Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить
мій народ!
Василь Симоненко

№ 30–31 (292–293) 19 серпня 2010 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викла-дених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

СПОГАД-РОЗДУМ

У НАРОДІВ ВОЛЬНІМ КОЛІ...

Незалежній Україні – двадцятий

Чим далі ріка часу відносить нас від початку 90-их років, тим величніше й вище підносяться три дати:

16 липня 1990 року, коли демократична Народна Рада, що складалася з демократичного блоку народних депутатів Верховної Ради ще Української РСР, виборола Декларацію про державний суверенітет України, схиливши на свій бік депутатську більшість;

24 серпня 1991 року, коли після поразки заколотників, які створили надзвичайний комітет, щоб задушити революційне піднесення й загородити шлях до волі народам імперії, що називалася Радянський Союз, український парламент ухвалив постанову про вихід із СРСР і Акт проголошення незалежності України. У постанові читаємо: «Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки постановляє: проголосити 24 серпня 1991 року Україну незалежною демократичною державою. З моменту проголошення незалежності чинними на території України є тільки її Конституція, закони, постанови Уряду та інші акти законодавства республіки. **1 грудня 1991 року** провести республіканський референдум на підтвердження акту проголошення незалежності».

Акт проголошення незалежності України стверджував: «Виходячи зі смертельної небезпеки, яка нависла над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року, продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні, виходячи з права на самовизначення, передбаченого статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами, здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголошує **незалежність Української держави – України.** Територія України є неподільною і недоторканною. Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України...»

За Акт про незалежність України проголосували 362 депутати о 18 год. 24 серпня 1991 року.

1 грудня 1991 року, коли відбувся всенародний референдум, який підтримав проголошений Верховною Радою акт, був обраний Президент.

(Чит. 2 стор.)

ЗВЕРНЕННЯ

ХАЙ ВОСТОРЖЕСТВУЄ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Президенту України
п. Вікторові Януковичу

Пане Президенте!

На минулих виборах на Ваші обіцянки, найголовніші з яких зводилися до ревної служби Україні та негайного поліпшення життя її громадян, спокусились сім відсотків жителів Івано-Франківщини. Хоч сьогодні вони теж почали у Вас розчаровуватись. Ми, обласний Народний Комітет захисту України, у який за дорученням близько сорока громадських і партійних організацій увійшли їхні керівники, визначні люди краю, представляємо ту частину прикарпатців, яка не повірила Вам. З глибоким сумом констатуємо той факт, що ми не помилилися. Нехтування Конституцією і законами України, передача Росії під довічну окупацію Севастополя, позбавлення України статусу Держави, що проводить ядерні дослідження, відмова від вступу в НАТО, заперечення голодомору як геноциду українського народу, уперте невизнання вкладу ОУН–УПА у справу здобуття незалежності України, здача української економіки Росії, україноненависницька політика табачників та іже з ними дають нам підставу вважати Вас не українським Президентом, а очільником окупаційного режиму. Хоч чимось доведіть, що це не так. Хоч трохи погамуйте україножерні апетити Табачника.

Нещодавно цей міністр антиукраїнської освіти й антинауки антизаконно звільнив з посади вченого зі світовим ім'ям, кавалера багатьох орденів і медалей України, Німеччини, Франції, Росії, Героя України – ректора Донецького національного університету Володимира Павловича Шевченка. Без пояснення причин. А вони полягають, можливо, в його прізвищі, а ще в тому, що він очолює Донецьке обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

Лавина переслідувань українських освітянських і наукових кадрів набирає темпів.

Ми приєднуємось до всіх тих українських патріотів, які виступили на підтримку Володимира Павловича Шевченка, висловлюємо рішучий протест проти україножерських дій Вашого Уряду, вимагаємо припинити антиукраїнську політику в освіті, науці, економіці, зовнішній політиці і соціальній сфері.

Зокрема, скасувати нікчемний наказ Табачника, призначити у вересні вибори ректора Донецького національного університету й провести їх без стороннього втручання.

За дорученням Проводу
співголова Івано-Франківського
обласного Народного Комітету захисту України
Дмитро ЗАХАРУК, народний депутат України
першого скликання

РІШЕННЯ

ГЕТЬ УКРАЇНОФОБА!

Відбулося засідання Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, яке засудило дії міністра освіти і науки України Д. Табачника, що розправився з ректором Донецького національного університету Володимиром Шевченком (головою Донецького ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка) та незаконно звільнив його з посади. Від імені 16 тисяч просвітян краю вимагаємо від Прем'єр-міністра М. Азарова повернення на посаду ректора ДонНУ Володимира Шевченка й організації вільного волевиявлення колективу університету щодо обрання керівника та звільнення україножерства – міністра освіти та науки Д. Табачника, заявили учасники засідання.

Адже єдиною провиною ректора є виховання студентів в українському державотворчому дусі.

Про розправу над ученим і просвітянином читайте в сьогоднішньому числі «Галицької Просвіти» на 4 стор.

У НАРОДНОМУ ДОМІ «ПРОСВІТА»

ПРО НАБОЛІЛЕ...

Обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка запропонувало діючим депутатам Верховної Ради від нашої області зустрітися з просвітянами. Були запрошені Роман Ткач, Зіновій Шкутяк, Микола Круць, Дмитро Шлемко, Володимир Личук та Василь Чуднов. Крім цього, їх запросили через газети «Галичина» і «Галицька Просвіта», обласне радіо, радіо «Дзвони» та через інформаційні стенди в обласному центрі.

Прийшов на зустріч лише один – керівник обласної організації «Батьківщина» Дмитро Шлемко. Він виступив перед присутніми з інформацією про політичний стан у державі.

Дуже прикро усвідомлювати, що ми з вами, краяни, помилилися в так званих демократах. Бо біжать один поперед іншого до коаліції, або лягають під діючу владу: а може, щось перепаде? На зустрічі суспільно-політичну ситуацію в Україні аналізували Дмитро Захарук, Богдан Борович, Степан Волковецький. Присутні мали можливість поставити запитання, на які отримали відповідь. На жаль, на основне запитання, що робити при злочинному підвищенні цін на газ, опозиція, яку представляв Д. Шлемко, чіткої відповіді немає.

Але, якщо ми хочемо, щоб влада нас поважала, то мусимо кардинально змінити своє ставлення до неї, як і до своєї відповідальності за її дії. Категорично жодного страху, бо насправді все навпаки – влада панічно боїться людей і масових акцій протесту. Зараз вони промацують, як далеко можна залізти в народну кишеню. Але народові терпець таки увірветься. Тим більше, що критична його маса не лише не поважає владу, а й відверто ненавидить.

Тому ми всі, як один, маємо вийти на протестні акції проти дій місцевих органів влади, а 7 вересня – під Верховну Раду, закликав народний депутат.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

АНОНС

ПОМОЛІМОСЬ ЗА УКРАЇНУ

24 серпня 2010 р. Б. в День Незалежності піднесемо молитви за Україну в час хресного ходу на 14-ти стаціях хресної дороги протяжністю 30 км від с. Заздрість до с. Зарваниця на Тернопіллі.

Для наших краян програма заходу почнеться в Івано-Франківську.

6.00 – збір біля дзвіниці на майдані А. Шептицького.

6.15 – виїзд з Івано-Франківська (з вул. Низової) в с. Заздрість (Тернопільської області).

8.30 – початок Святої Літургії в каплиці музею-садиби Патріарха Й. Сліпого.

10.00 – початок хресного ходу (перша стація хресної дороги в с. Заздрість).

21.00 – завершення хресного ходу в с. Зарваниця (чотирнадцята стація).

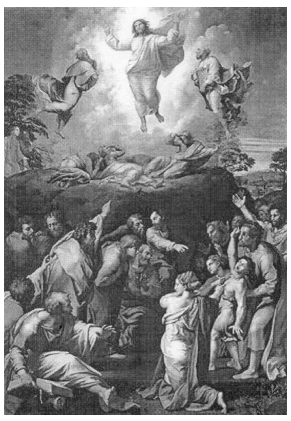
21.30 – від'їзд до Івано-Франківська.

Переживаючи в День Незалежності хресну дорогу, усвідомлюючи більш глибоко страждання і смерть Ісуса Христа, пожертвуймо свої молитви й прохання за багатостраждальну, Богом нам даровану, земну Батьківщину –Україну.

Записатись на поїздку можна в приміщенні «Релігійної книги» (2 поверх на площі Ринок біля ратуші). **Конт. тел. 0508558326, 0962580020.**

Спілка християнського відродження

НАШІ СВЯТА

СПАС

За Матеєм, Марком та Лукою, одного дня Ісус узяв із собою трьох апостолів: Петра, Якова та Йоана й привів їх на «високу гору». Там на їхніх очах Він преобразився: Його вбрання стало сліпучо білим, а обличчя засяяло, мов сонце. Біля Нього, уособлюючи Закон і пророків, з'явився Мойсей та Ілля. Світла хмара огорнула їх, а голос із хмари промовив: «Це – мій улюблений Син, що я Його вподобав: Його слухайте». Петро, думаючи, що надійшла година Божої слави та вічного святкування Кущів, хотів поставити три намети. Але за мить апостоли не побачили нікого, крім Ісуса.

Преображення – одне з дванадцятьох найголовніших після Великодня свят східного літургійного календаря. Припадає воно на Успенський піст або Спасівку, проте цього дня дозволяється споживати рибу, олію та вино.

Народними назвами цього свята були Другий Спас або Яблучний Спас. Крім яблук, у цей день на церковну паперть приносять й інші плоди врожаю: горох, картоплю, огірки, жито, ячмінь тощо. Все це священик повинен благословити й прочитати молитву. Освячення у цей день винограду і різних фруктів та овочів символізує розквіт і плодючість усього створеного в безконечному царстві життя.

У давнину в день Преображення Господнього існував звичай наділяти плодами вбогих. Цього звичаю дотримувалися так суворо, що коли дізнавалися про когось, хто не зробив цього доброго діла, таку людину вважали не вартою уваги й припиняли з нею спілкуватися.

Другий Спас – це день поминання померлих родичів. За народним віруванням, це третій вихід померлих на світ у весняно-літньому сезоні (перший – у Страсний четвер, другий — на Зелені свята).

Для господарів свято символізує закінчення жнив та завершення літа. Цього дня визначали погоду. Якщо день сонячний та безхмарний – осінь буде сухою. Якщо дощовий – мокрою. Ясний день віщує морозну зиму заметілями. Яка погода на Спаса – такою буде і Покрова (14 жовтня). У деяких місцях України в цей час могли вже починатися приморозки, тому й кажуть: «Прийшов Спас, держи рукавиці про запас!».

СПОГАДИ

У НАРОДІВ ВОЛЬНІМ КОЛІ...

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

1 грудня 1991 року сталася найважливіша подія кінця XX століття – на політичній карті планети з'явилася нова держава Україна, площа якої – понад 603 тисячі квадратних кілометрів, протяжність кордонів якої – 6466 км (з них морських – 1053 км), яка за територією є найбільшою в Європі.

Україна відродилася на землі, на якій ще за багато тисячоліть до народження Христа витворювалася сучасна цивілізація людства, на землі, на якій автохтонний народ нищився найчисленнішим у світовій історії голокостом, на землі, на якій колоніальний режим тріснув лише після найстрашнішої чорнобильської катастрофи, на землі у центрі Європи, на якій стогнав у ярмі найбільший у світі невольник-народ.

Автор цієї статті мав щастя бути в цей вікопомний день у Києві, коли на площі перед Верховною Радою був оприлюднений Акт проголошення незалежності України. Ніколи не забудеться цей спекотний день. Сюди прибули десятки тисяч людей з усіх областей України, а між ними – колишні каторжани сталінських концтаборів, колишні воїни УПА, учасники визвольних змагань. Море прапорів. Площу охороняють три шеренги міліції і внутрішніх військ. Всі вони – з кийками в руках і готові кожної миті кинутися на пікетувальників, які прийшли сюди, щоб підтримати у Верховній Раді демократичних депутатів. У руках пікетувальників сотні транспарантів: «Геть колонізаторів з України!», «Волю Україні!», «Україні – повну незалежність!», «Воля, або смерть!», «Радянській імперії – ні!». Сонце пече до нестями. Всі кіоски, де продавали воду, зачинені. Голови від сонця закриваємо газетою. Час від часу до пікетувальників з приміщення Верховної Ради виходять депутати демократичного спрямування й повідомляють про роботу сесії. Нас ближче як за 50 метрів до стін будинку Верховної Ради міліція не допускає. Вимагаємо, щоб нас пустили ближче. І ось перша шеренга міліції покидає площу.

Під стіни парламенту приносять великий український прапор. Кожен із нас старається хоч торкнутися його, декотрі цілують прапор зі сльозами на очах. Священик освячує стяг і всі разом прямуємо до Верховної Ради. Міліція нас не пропускає. Виходять депутати, перебирають від нас прапор і заносять його у зал Верховної Ради. Площа скандує: «Прапор – на Верховну Раду! Прапор – на Верховну Раду!» Лунають і інші заклики: «Волю Україні!», «Геть колонізаторів України!», «Воля, або смерть!», «Україні – повна незалежність!»

І ось настає радісна мить. О 18-ій годині на будинку замайорів синьо-жовтий прапор, а в залі Верховної Ради депутати ухвалюють історичне рішення про Незалежність Української Держави.

Не можу оцими написаними словами розповісти про те, що діялося, коли оголосили про незалежність України. Площа завирувала. Люди цілуються, плачуть, обіймаються і крізь сльози говорять: «Скінчилася окупація Москви, скінчилися наші муки! Маємо вже свою незалежну Україну!» До мене підходить старенька жіночка й називає синочком. Цілує і плачучи розповідає, що вона мала такого одинака-синочка, як я. Він загинув у боротьбі за Україну, а вона довгі роки відбувала заслання в концтаборах далекого Сибіру. «Збулася моя мрія, мрія мого сина», – каже. Цей день і для мене був найщасливішим днем у житті. Здійснилася і моя мрія! Господи, як добре, що Ти все бачиш, і перемогу дав тим, хто заслужив, а ще тим, хто хотів, але не дійшов.

Іноді можна почути, що Україна здобула волю без жодного пострілу, без краплі крові, як це було в інших республіках колишнього Совітського Союзу. Але таке твердження фальшиве. За волю, яку ми здобули 24 серпня 1991 року, заплачена величезна ціна – впродовж віків пролито море крові найкращих синів і дочок України. Найкращий цвіт української нації поклав свої буйні голови за волю й незалежність України.

Пам'ятайте, нащадки,
Ми платили за волю
Велику платню!
Червоним квітом наша
Кров укрила шлях тяжкий до неї.
Найкращий скарб душі своєї їй
Віддали життя і любов!

Так! Всі вони палко любили Україну, поклялись служити їй до кінця й дотримали свого слова. Не заради слави й заплати, а заради України – рідної Матері – вони йшли у бій проти заклятого ворога. Їм ніхто не обіцяв золотих гір, бо їхнім девізом були слова клятви. «Здобудеш Українську державу, або загинеш у боротьбі за неї!» Вони вірили, що з пролитої крові проростуть зерна правди й відплати, що принесені жертви, «хоч синам і внукам, як не собі», принесуть щастя й свободу. Так думали провідники Євген Коновалець, Степан Бандера, Роман Шухевич і тисячі інших відомих і невідомих нам Героїв.

Лютий ворог думав, що разом зі смертю найкращих синів і дочок нашого народу він знищить нашу націю і поставить хрест на відродженні Української Самостійної Соборної Держави.

Не вийшло! Прапор боротьби за Україну підхопили нові сини України й донесли його до перемоги.

Вороги гадали, що земля українська вже не народить українських патріотів і колонією під назвою «Україна» командуватимуть євнухи українського походження і їхні губернатори та економи. Але в душах тих, хто залишився, вижило два святих слова: «Бог і Україна». І ті святі слова дали силу гордим і сміливим, воскресили до життя обдурених і приспаних, і за якусь мить вибухнула українська нація і заявила перед усім світом: «Я – самостійна й ні від кого не залежна!»

Ми прийшли до неї через тюрми і неволю, через важкі випробування і гіркі невдачі. Ми не мали союзників, не мали ні фронту, ні тилу. Фронт проходив через наші серця і душі, а тилом була наша українська надія. Ми прийшли до нашої самостійності через море крові й гори кісток найкращих синів і дочок нації. Ми прийшли через Биківню, Дем'янів Лаз, Львівські Бригідки, Бабин Яр, Лук'яніівку, тюрми Харкова, Станиславова, через сотні ҐУЛАҐів Норильська, Воркути. Ті, хто мордував наш народ, мусить стати перед народним судом. І він відбудеться. Буде другий Нюрнберґ!

Нині нам важко, дуже важко. Попри те, що Україна мала найкращі шанси для реформування, ми успадкували розвалені радянську економіку, військово-промисловий комплекс, енерґозатратні галузі й незавершені виробництва, Чорнобиль. А найгірше – не було кадрів, які б уміли керувати державою, не було національного проводу, котрий би повів народ до омріяної мети.

Сьогодні ми пожинаємо плоди нашої багатовікової недержавності. Ми не передбачили трансформацію у демократів колишньої партноменклатури, яка вміло використовуючи, а то й провокуючи непевне становище в суспільстві, зуміла його сповна використати для власного збагачення, для забезпечення власного добробуту. І нині таким і їм подібним не потрібна національна держава, їм вигідно зберегти стару, одягнувши її в національно-демократичні шати, відверто знущаючись водночас із українських патріотів. І болючим підтвердженням цього є те, що в незалежній Україні борці за її волю так і не визнані державою.

Наші негаразди – це і наша вина: народ має таку владу, на яку заслуговує.

Головне, щоб ми вірили й працювали на краще майбутнє. Соціально-економічні й політичні кризи переживали й інші народи і нації, але ніде і ніколи ніхто не перекладав вину за це на свою незалежність. Навпаки, саме незалежність і ставала основою розвою нації. Впевнений, що розуміння цього таки прийде й утвердиться у свідомості кожного з нас. Як і прийде розуміння, що лише у злагоді розбудуємо суверенну справді незалежну Україну.

Василь ГУК,
лауреат премії ім. Марійки Підгірянки

ТО ВИРУВАЛО МОРЕ НАРОДНЕ...

Спогади учасника та очевидця серпневих подій 1991 року відомого історика-музеєзнавця, краєзнавця Петра Арсенича

18 серпня виступав у Коломиї під час святкування 750-річчя міста і на відкритті пам'ятника Степанові Бандері. Деякі помірковані науковці з Києва, до речі, уродженці нашого краю, відмовилися від промови на відкритті пам'ятника.

19 серпня – державний переворот. По радіо постійно повідомляли про заборону мітингів і зборів. Але я вирішив знову поїхати до Коломиї, щоб підтримати краян, і дійсно вдалося трохи підбадьорити людей. До честі коломиян слід сказати, що вони продовжували святкувати 750-річчя міста. Усвідомлюючи, що у випадку перемоги ґекачепістів мене відразу ж заарештують і я, можливо, більше не побачу свою родину, все ж вирішив заїхати до свого рідного Нижнього Березова. Як міг, заспокоїв рідних і повернувся до Коломиї. Аж раптом згадав, що вдома, в Івано-Франківську, залишив на столі цінні документи і фотографії про ОУН–УПА, які перед тим витягнув зі схову, бо готував виставку й лекцію про визвольні змагання. А моє ж прізвище, безумовно, вже й без того було внесене до «чорного списку». Гірше було б, якби, прийшовши до мене з обшуком, кадебісти забрали ці унікальні матеріали, які мені вдалося зберегти у тривожні часи брежнєвського тоталітарного режиму. Адже навіть під час обшуку 25 грудня 1981 р., який тривав від ранку до пізнього вечора, коли в мене забрали твори М. Грушевського, М. Міховського, Д. Донцова, Б. Лепкого, ці матеріали не були знайдені. Негайно повернувся до Івано-Франківська, щоб заховати документи.

Мої побоювання про намір арештувати активістів створених громадських формувань підтвердила складена в Івано-Франківському обкомі комуністичної партії довідка «Хто є хто? Штрихи до політичних портретів». У цьому документі подаються відомості про таких лідерів: В. Чорновола, М. Гориня, М. Кобрина, Петра Січка і його сина Василя, М. Чучука, Л. Лук'яненка, Б. Ребрика, П. Марусика, З. Думу, Р. Круцика, М. Яковину, О. Вівчаренка, П. Арсенича, Д. Захарука, В. Шлемка. Про мене писали: «активний член республіканської і обласної рад НРУ, товариства «Меморіал», Товариства української мови ім. Т. Шевченка». Названих осіб передбачали арештувати в першу чергу. Інших лідерів у списку не було, бо вони вийшли на політичну арену пізніше (спершу вони очікували, хто переможе).

На Вічевому майдані я застав Зіновія Думу, Василя Павлика й Богдана Ребрика, які всупереч забороні провели мітинг.

20 по 23 серпня вів активну аґітацію серед жителів міста, як міг, старався налагодити зв'язки зі знайомими й незнайомими українськими офіцерами, щоб з'ясувати їхню позицію. А нав'язувати контакти з офіцерами мені допомагав художник Геннадій Марченко.

22 серпня в Івано-Франківську відбувся мітинг протесту «Ні – імперській диктатурі!» На мітингу виступали лідери демократичних організацій, голова обласної ради, народні депутати та інші. Всі промовці засуджували спробу державного перевороту й була зачитана заява координаційної ради демократичних організацій Прикарпаття «Про політичну ситуацію і завдання демократичних сил».

Після 21 серпня мені зателефонували з Руху й запитали, чи поїду я у Кременчук. Ще раніше, 13 серпня, голова Руху Іван Шовковий повідомив мені, що 25 серпня в Кременчуку Полтавської області Рух організовує науково-практичну конференцію «Білі плями в історії України. Шляхи української державності. Символіка України. ОУН і УПА – правда і фальсифікація». Я ще тоді дав згоду поїхати з доповіддю й пересувною виставкою на задану тему. Тепер, після спроби державного перевороту, я підтвердив, що готовий їхати. Зателефонували і в Кременчук, щоб дізнатися, чи там, бува, зі зміною не передумали. Оскільки заколот 21 серпня був придушений, то ніщо вже не могло завадити проведенню конференції. Отже, я знову витягнув зі схованки документа про ОУН та УПА, зробив ксерокопії, набрав чимало аґітаційних матеріалів із нашої демократичної преси і 23 серпня поїхав до Києва.

24 серпня прибув до столиці й відразу ж пішов до Верховної Ради. Людей було значно менше, ніж тоді, коли депутати Івано-Франківської області проводили в Києві сесію. Ознайомившись із обстановкою, пішов у центр і розмовляв з людьми, роздавав газети, листівки, ксерокопії документів. Згодом повернувся до будинку Верховної Ради, а коли Горинь сказав, що потрібна підтримка людей, бо компартійна група депутатів чинить опір, пішов знову в центр. Виступав біля кінотеатру, зайшов у театр ім. Франка, де саме йшла п'єса Курбаса, попросив глядачів, щоб після прем'єри підійшли до Верховної Ради. На площі Калініна (Жовтневій) (тепер – Вічевий майдан) уже відбувався мітинг. Хтось говорив російською мовою і малював усе в чорних фарбах, мовляв, більшовики скоро почнуть різню. Я виступив із закликом до єдності, щоб кияни підтримували Народну Раду, й запросив усіх, кому не байдужа доля України, прийти до Верховної Ради. Зі мною пішло близько 70 осіб.

До вечора біля Верховної Ради розмовляв з людьми й лише о 21 годині поїхав у Кременчук. Цим поїздом поверталися додому рухівці з Полтави й Кременчука. З ними я пішов на конференцію у Палац культури. Там розгорнув виставку й виступив з доповіддю про діяльність ОУН і УПА. Відповідав на численні запитання. Правда, на конференції ще не всі прихильно поставилися до ОУН і УПА. О 17-й годині виступив на мітингу, організованому «Меморіалом» і Товариством української мови ім. Т. Шевченка. Мітинг закінчився панахидою за жертвами сталінських репресій. У своєму виступі я розповів про національно-визвольні змагання та участь у них українців зі східних областей, про масові репресії, згадав наших славних земляків, що працювали в Радянській Україні й були розстріляні 1937 року як «вороги народу».

Вранці 26 серпня повернувся до Києва. Пішов у історичний архів, де переглядав листи наших земляків до М. Грушевського. До речі, я був одним із перших, хто працював з архівом Грушевського ще у 70-х роках (завдяки допомозі однокурсників, які працювали в архіві). А у 1991 р. архів Грушевського вивчало вже близько двадцяти науковців.

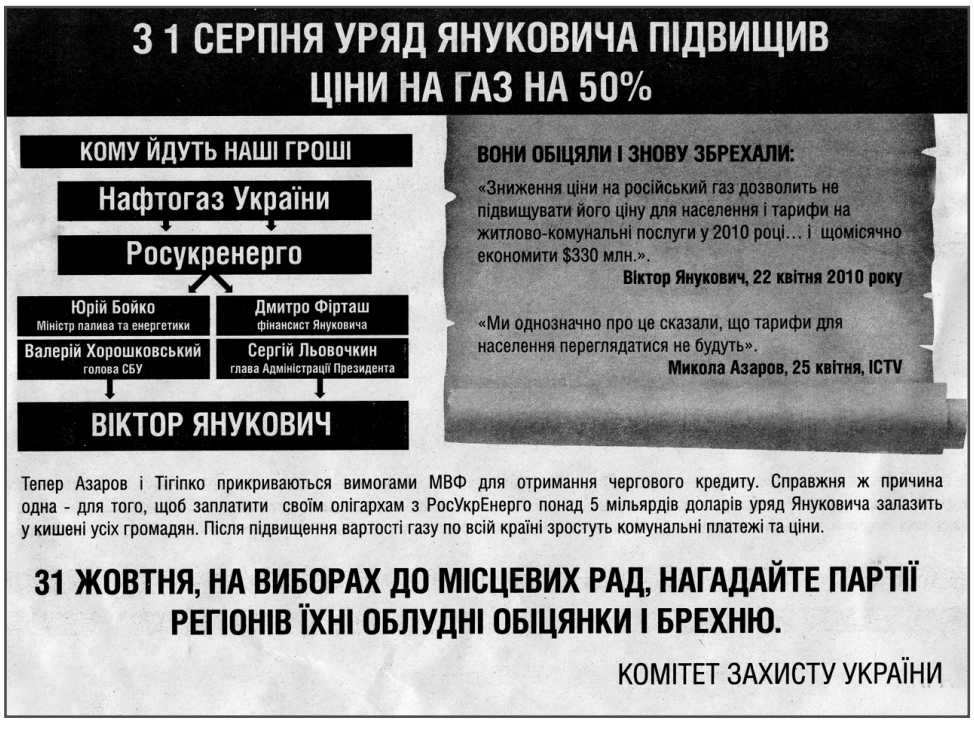
Після обіду пішов у центр. На площі Жовтневої революції перед готелем «Москва» молоді хлопці збивали комуністичні надписи з пам'ятника. Готувався мітинг. Я відрекомендувався й сказав, що хочу виступити. Мене без жодних заперечень внесли до списку промовців як депутата Івано-Франківської обласної ради, адже серед організаторів були люди, які пам'ятали мене з моїх попередніх виступів на мітингах у Києві, особливо тоді, коли піднімали національний прапор, привезений делеґацією з Івано-Франківська, над міською радою. На мітингу в Києві я розповів присутнім про своїх краян-письменників В. Атаманюка, М. Козоріза, М. Кічуру, вчених В. Дем'янчука, Г. Колцуняка, А. Онищука та багатьох інших, хто плідно працював у столиці й усі були розстріляні 1937 року. Окремо згадав про трагічну долю родини Крушельницьких. Такі конкретні факти знищення української інтеліґенції мали великий емоційний вплив на слухачів. Я також закликав засудити злочинну діяльність комуністичної партії. А пізніше, 30 серпня, Президія Верховної Ради ухвалила таки рішення про заборону КПРС.

Перебуваючи в піднесеному настрої від звістки про ухвалення Акту проголошення незалежності України, 26 серпня ввечері поїхав додому. Але спершу мій шлях лежав до Львова. Прибув я туди наступного ранку й відразу ж поспішив на Міжнародну ювілейну конференцію, присвячену 125-ій річниці від дня народження визначного вченого й державного діяча Михайла Грушевського. Виступав на пленарному засіданні з доповіддю «Михайло Грушевський і Гуцульщина».

Прибувши ввечері додому, розповів своїм друзям, які зібралися у мене на квартирі, про події, очевидцем яких я був у Кременчуці й Києві.

Ось такі хвилюючі події переживали українські патріоти у серпневі дні 1991 року.

Петро АРСЕНИЧ,
заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ПРОТЕСТИ

ВЛАДА «ГАЗУЄ»

Мітинг протесту, проведений 27 липня 2010 року під стінами Івано-Франківської облдержадміністрації націоналістичним громадсько-політичним об'єднанням «Національний вибір» та обласною організацією інвалідів-чорнобильців «Спілка Чорнобиль», був присвячений наболілому підвищенню ціни на газ та приїзду в Україну московського патріарха Кирила.

Відкриваючи мітинг координатор «Національного вибору», керівник обласного Центру національного відродження ім. Степана Бандери Богдан Юращук наголосив, що сьогодні в Україні втілюється в життя план духовного й фізичного знищення української нації. На мітингу прозвучало багато арґументів на підтвердження тези про те, що дії сьогоднішньої влади в Україні на чолі з Президентом Януковичем є антиукраїнськими, антинародними й антиконституційними.

Автор же цих рядків нагадав, що переслідують і чорнобильців. До Дня Перемоги 58-ми інвалідам-чорнобильцям Прикарпаття обласний Пенсійний фонд урізав пенсії в чотири рази. Ось така у нас турбота про людей.

З обуренням учасники мітингу засудили спроби московського попа Кирила загребти всіх мирян України під рясу московського колонізуючого патріархату, який іґнорує всі діючі конфесії в Україні. Називаючи розкольниками багатомільйонні конфесії Українських Церков, утворених тоді, коли Росії ще і в згадках не було, й закликаючи українців покаятись, московський піп фактично втрутився у внутрішні справи нашого суспільства, наголошували промовці. За що нам, українцям, каятись? Чи не за те, що у час голодомору в Україні Московський Патріархат навіть не заїкнувся на захист знищуваних тодішнім сталінським режимом українців і наших історичних святинь,

За матеріалами журналу «Червоний перець»

як от, приміром, Десятинної церкви, Михайлівського золотоверхого собору й тисяч інших культових історичних святинь не лише в Києві, а й по всій Україні? Та й Київська Софія була б підірвана сталінськими опричниками (під її стіни вже був закладений динаміт), якби не французькі письменники-гуманісти Анрі Барбюс і Ромен Ролан, котрі мужньо переконали Сталіна, що французький народ не зрозуміє, чому в Києві руйнують храм, збудований батьком королеви Франції Анни...

У резолюціях мітингу, які були ухвалені одноголосно, зокрема, наголошено:

Діючий в Україні режим є реакційним, антиукраїнським і антинародним.

Позиція Уряду щодо збільшення ціни на газ для населення на 50 відсотків є не що інше, як удар по збіднілих верствах народу, що призведе до подальшого його зубожіння й чергової хвилі еміґрації; геноцид народу продовжують уже «свої окупанти».

Вимагаємо від облдержадміністрації не підтримувати політику Уряду підвищення ціни на газ для населення й повернути інвалідам-чорнобильцям відібрані у них законні, відвойовані в судах пенсії.

Висловлюємо глибоке обурення діями влади, яка забороняє протести проти московського патріарха Кирила; діями Московського Патріархату та окремих його вірян, які посилюють тиск на всі інші конфесії, зокрема на УПЦ Київського Патріархату, Українську Греко-Католицьку Церкву, застосовують грубу силу і навіть залякування; позицією Московського Патріархату, який намагається святу Київську лавру перетворити у приватну власність іншої держави.

Ставимо вимогу перед світовою християнською громадськістю підтримати Українські Православні та Греко-Католицьку конфесії, які репрезентують інтереси Українського народу і Української держави та виявляють істинно християнську, братолюбну позицію.

Микола СИМЧИЧ,
член НСПУ і НСЖУ, ліквідатор аварії на ЧАЕС

Серед іншого: антиконституційні Харківські угоди з Москвою про базування на території позаблокової України Чорноморського флоту Росії до 2042 року, відмова від НАТО як єдиного надійного ґаранта державної і територіальної цілісності України й підвищення рівня життя людей до європейських стандартів; спроби об'єднати стратегічні українські підприємства з російськими; облудні запевнення про начебто зниження ціни на російський газ, які завершились за позовом Росії Стокгольмським судовим процесом, за рішенням якого тепер Україна змушена сплатити понад 5 мільярдів доларів за уже сплачений газ і, як наслідок капітулянтської політики теперішньої влади, – підвищення для населення ціни на газ на 50 відсотків, тобто перекладання на плечі людей всього тягаря угодовських щодо Москви й антиукраїнських щодо України дій влади; ліквідація всієї конституційної системи – вибори.

До цього гіркого переліку антидержавних і антинародних дій влади додаються ще й лютий наступ на державну мову під відверто антиконституційним «фіґовим листком» т. зв. «реґіональних мов» і наступ на свободу слова, на свободу мітингів і зібрань, які вже стали нормою життя громадян України впродовж майже 20-річної державної незалежності.

Аналізуючи питання підвищення ціни на газ для населення, промовці наголошували, що всім відомо, що в Україні добувається до двадцяти мільярдів кубів газу на рік (населення споживає близько 18 мільярдів кубічних метрів за той же період). Тож логічно на мітингу прозвучало запитання: для кого існує, тобто в чиїх інтересах діє теперішня влада, нібито обрана українцями на минулих президентських і парламентських виборах, якщо вона підвищує ціни на газ для населення? Вона декларує курс на боротьбу з бідністю й ухвалює рішення, яке приведе людність до цілковитого зубожіння. Її потрібно якнайшвидше позбутись.

ВІДВЕРТО

ДЕМОКРАТІЯ – ГОЛОВНИЙ ВИМІР
ЛИСТ ДО ПРЕЗИДЕНТА США

У своїй прокламації з нагоди Тижня поневолених націй Ви пишете, що Сполучені Штати стояли й стоять по боці тих, хто бореться за свої людські права. Під цим оглядом варто глянути на те, що діється у країнах, звільнених від колоніального поневолення, які постали після розвалу СССР. А там відбувається найтрагічніша драма XXI століття – відродження тоталітарного монстра в особі спадкоємиці СССР – нібито демократичної Росії.

Очолена президентом Путіним, а тепер Медведєвим, Росія поставила собі за мету повернути під свою владу звільнені від колоніалізму поневолені народи. Першою жертвою цього антилюдяного плану стала Україна, яка після сотень років рабства здобула нарешті самостійність. Чи ж не підлягає ця самостійність опіці Сполучених Штатів, згідно з Вашою прокламацією? А що ми бачимо на ділі?

Напівтоталітарна Росія за часи президентства згаданих осіб шляхом прямого втручання у політичне життя України домоглася обрання Президентом України свого аґента, чиї кроки на цьому посту свідчать про його таємне бажання ліквідувати самостійність України й під маркою об'єднання братніх народів відновити окупацію України Росією.

Для досягнення цієї мети Президент Янукович та його команда не гребують жодними антидемократичними методами, зокрема, порушенням Конституції, придушенням свободи преси, свободи зборів і мирних демонстрацій. Найогиднішим порушенням демократії є залучення-купівля за гроші депутатів парламенту до урядової коаліції.

Постає запитання, навіщо урядова коаліція, маючи більшість у парламенті, і далі перекуповує депутатів парламенту? Немає сумніву, що за цим стоїть ідея позбавити Україну самостійності. Президент Янукович, беручи приклад з Росії Путіна–Медведєва і на ділі сповідуючи тоталітарні ідеї колишнього СССР, хоче постати перед світом у образі демократа, тобто воліє досягти тоталітарних цілей зовні нібито демократичним шляхом, на взір того, як прийшов до влади Гітлер у Німеччині.

Для ліквідації України як держави урядовій коаліції потрібно 300 депутатських голосів у парламенті. Коли коаліція матиме ці 300 голосів – вона «демократично» змінить Конституцію України, «демократично» проголосує за союз із Росією і «демократично» позбавить Україну самостійності. От чому триває перекуповування депутатів парламенту.

Для цього адміністрація Януковича, складена з колишніх функціонерів СССР, виявляє відверту ненависть до української національної більшості в Україні. Міністр освіти Табачник веде відверту аґітацію проти української національності, розпалює національну ворожнечу. Уряд відверто підтримує Церкву, керовану Московським Патріархатом, передає їй храми, запрошує московського патріарха робити довготривалі візити в Україну, тоді як «невідомі» злочинці підпалюють українські храми.

Виконуючи волю Москви, Янукович заперечує злочинний голодомор, учинений в Україні під безпосереднім керівництвом Йосипа Сталіна, якого Росія хоче зобразити перед світом мало не ангелом. Тому їй треба заперечити штучну природу голодомору. Ця боротьба з правдою історії змушує команду Януковича вдаватися до «істин в останній інстанції». Плюралізму думок у цій команді нема місця. Всупереч історичній правді міністр освіти Табачник заявляє, що визнання голодомору геноцидом – це націоналістичний та антиросійський погляд. Це рівнозначно, якби сказати, що визнання голокосту є антинімецьким поглядом.

Варто згадати, що той же Табачник на посаді віце-прем'єра (2002–2004) визнавав голодомор геноцидом. А Янукович, коли був прем'єром, обстоював потребу вступу України до НАТО, від чого він тепер відступився. Це все свідчить, що ці «демократи» не мають власних поглядів, а змінюють їх за вказівкою своїх закордонних хазяїв. Усю цю антидемократичну діяльність Президент завуальовує заявами про свою рішучість розвивати демократію, коли на ділі йде прямий наступ на демократію.

Як бачимо, світова демократія у XXI столітті стоїть перед новими, невідомими досі, викликами. Антидемократичні, на ділі профашистські, сили для боротьби з демократією практикують віроломну тактику: вдаючи з себе демократів (після десятиліть служіння диктатурі!), ці відверті фашисти в душі хочуть переробити світові демократичні цінності на свій сталінсько-гітлерівський лад. Вони бачать, що демократичні стандарти у світі практично не захищені. Світ дозволяє неофашистам виступати на світовій арені у ролі демократів, інфільтрувати демократичні інституції і вести боротьбу з демократіями всередині самих демократій. Цей новий виклик демократії найяскравіше виявляє себе на прикладі подій, що мають місце в сучасній Україні, нахабно привласнюваній «демократичною» Росією.

Сполучені Штати, які взяли на себе місію стояти на сторожі демократичних цінностей у світі, мусять здавати собі справу з цього виклику. За часів президента Айзенгауера, диктаторські режими не вдавалися до такої віроломної тактики. Це значить, що для захисту демократій у світі потрібні нові підходи, нові методи, нові форми.

Прокламація про Тиждень поневолених народів – хороша річ, але для захисту демократії у світі її мало. Потрібен постійний орган, який би дбав про долю світової демократії. Потрібен реґулярно скликуваний форум демократичних держав. Форум цей має бути присвячений практичному втіленню в життя демократії у світі – успіхам та невдачам цього втілення. Такий форум – це потреба дня, потреба XXI століття. Демократія та її проблеми потребують широкого й вільного обговорення. Не можна допускати, щоб проблеми демократії розв'язували такі «демократи», як міністр Табачник та Президент Янукович, які зациклені на «сталінських» цінностях.

Кому ж, як не Сполученим Штатам Америки, виступити з ініціативою скликати форум демократичних держав? І кому, як не президентові США Б. Обамі, який завдяки демократії очолив найнародоправнішу країну світу, стати ініціатором скликання такого форуму?

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ПИТАННЯ РУБА

ЧИ ГОТОВІ УКРАЇНЦІ ДО ПЕРЕПИСУ?

Більшість із нас не знають, що в 2011 році буде новий перепис населення України. Політики тим паче не готуються до цієї архіважливої для нації процедури. Для опозиції на першому плані вибори й боротьба за порятунок нації. Реґіонали заклопотані виборами і зміцненням вертикального дерева влади, але їхні так звані борці за права російськомовного населення не дрімають, а тяжко переживають, щоб, бува, майбутній перепис не виявив зменшення російськомовного населення. В такому разі вони готові назвати результати перепису інструментом дискримінації російськомовного населення.

Що їм економіка? Пріоритетом чинної влади, за висновками аналітиків, є гуманітарна політика, вірніше «об'єднання» суспільства навколо російськомовної аґресивно-активної більшості, яку вони поспіхом будують пропаґандою і в уяві, тому за всяку ціну потрібне документальне підтвердження результатами майбутнього перепису. Вони знають, що не виграють демократичної дискусії, тому відверто не зважають на реакцію етнічних українців і намагаються ошелешити українство нахабною пропаґандою «русского міра». Щойно українство відчує себе слабшою і меншою силою, вони сподіваються довершити справу з допомогою випробуваної радянської державної політика злиття всіх етносів у єдиному російськомовному «народі України». Про це зараз переживають апологети «Русскоязичної України», добре, що вони нагадали нам про перепис, а то ми б і не знали до часу.

Тепер, хоч-не-хоч, доведеться нам усім відволіктись від тяжких проблем політики й подбати про чесний перепис населення. Не можна дозволити владі й проповідникам «русского міра» спотворити справжній національний стан суспільства. Вони ж відверто говорять про перепис 2011 року як про переломний рубіж, після якого сподіваються завершити уніфікацію країни за принципом «одна страна, одна нация, один язык» і дуже сподіваються, що допоможе «уніфікувати» українців сильна вертикаль влади. Відверто визнають, якби така система влади була в «оранжевих», то сиділи б сучасні русифікатори спокійними й лояльними громадянами і говорили б, як належить, державною мовою.

Тим не менше, незважаючи на тотальну пропаґанду російськості, прогнозується фіксація значного зростання відсотка етнічних українців і це спричиняє велику істерику. На це не треба зважати, але на цьому переписі українцями повинні нарешті визнати себе всі, хто почувається українцем. Для цього треба гранично загострити почуття відповідальності етнічних українців за збереження ідентичності й допомогти відновити свою етнічну приналежність тим, хто самостійно відновитись не має змоги.

Арґументом за національне відродження стає вже не заклик Шевченка і спільна історія, бо народ кинутий у гонитву виживання і збирання якогось невеликого багатства для родини, по-дияволськи спокушаючи пожертвувати хоча б мовою в обмін на життєвий успіх. Якщо будемо продовжувати безоглядно марнувати життя в цій гонитві, залишаючи підживлення власного українства на завтра, то можемо опинитись у безликій і бідній російськомовній колонії світу. Тому до всеукраїнського перепису українці повинні бути максимально готовими й не дати сфальшувати результати, адже серед штатних організаторів опитування буде чимало аґітаторів за «русскій мір» в Україні.

Від того, як сформулюють запитання, хто буде здійснювати перепис і хто підбиватиме підсумки, дуже багато залежить. У випадку нечесного здійснення перепису може піти ланцюгова реакція небажаних для українців проблем, про які й говорити не хочеться. Тому справа національного контролю перепису повинна об'єднати всі державницькі сили України і, в першу чергу, політичну опозицію.

Володимир ФЕРЕНЦ

РОЗПРАВА
НАД УЧЕНИМ І ПРОСВІТЯНИНОМ

ФАКТ

Союз помер 19 років тому, проте совок і його ментальна спадщина не просто збереглися, а старанно культивуються сучасною владою. І факти брутального тиску на керівників вищих шкіл України щодо вступу ректорів у керівну Партію реґіонів, або заміна позапартійних на своїх, підконтрольних, як у Союзі, особливо напередодні виборчої кампанії є цинічною. Утверджується авторитарний режим, централізується все, щоб проводити свою, Партії реґіонів, політику. І ось «дешевий клоун» Дмітрій Табачник уже довів, що він узагалі вміє не тільки книжки й картини з і без того небагатих українських музеїв цупити, а й знищувати українську освіту, зокрема, за допомогою розправи над ректорами вишів.

28 липня цього року закінчився семирічний строк дії контракту з ректором Донецького національного університету Володимиром Шевченком. У контракті чітко виписані обов'язки ректора, зокрема, звіт про діяльність перед загальними зборами (конференцією) колективу. У червні 2010 року конференція трудового колективу ДонНУ у присутності представників МОН України та Донецької облдержадміністрації заслухала звіт ректора В. П. Шевченка про роботу за сім років. Цей звіт одразу оприлюднили на сайті www.donnu.edu.ua ДонНУ (з ним можна ознайомитися й зараз). Працівники університету, схвально оцінивши багаторічну діяльність свого керівника та оприлюднену ним стратегію розвитку ДонНУ, звернулися до Міністерства освіти і науки України з пропозицією розглянути кандидатуру В. П. Шевченка на посаду ректора ДонНУ на новий період. Двадцятитисячний колектив одностайно виявив бажання працювати зі своїм ректором і надалі.

Згідно з вимогами у визначений строк Володимир Павлович подав до кадрової комісії Міністерства освіти і науки необхідні документи і звіт про свою роботу, яка була оцінена комісією позитивно. МОН України чомусь вчасно конкурс не оголосило. У такому випадку, як правило, на період до обрання за конкурсом на новий строк, людину, яка досі обіймала посаду ректора, призначають тимчасово виконуючого обов'язки, якщо відсутні суттєві зауваження щодо виконання нею службових обов'язків. На момент виходу наказу на адресу В. П. Шевченка не надійшло жодного зауваження з приводу змісту й результатів його діяльності як ректора. Очолюваний ним впродовж багатьох років університет став одним із провідних вишів України (останні декілька років у рейтингу вишів України ДонНУ перебував серед 10 найкращих) і, незважаючи на скрутні часи, продовжує успішно розвиватися.

На здивування двадцятитисячного колективу Донецького національного університету, громадськості Донеччини й України Д. В.Табачник, таємно прибувши в Донецьк 29 липня 2010 р., не тільки не призначив виконуючим обов'язки ректора, а й став вимагати написати заяву про звільнення з посади ректора за власним бажанням. Коли В. П. Шевченко категорично відмовився, спробував призначити на посаду в.о. ректора ДонНУ, ректора Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського Олександра Шубіна, який теж категорично відмовився від цієї пропозиції. Тоді наш «дешевий клоун» призначив на посаду в. о. ректора ДонНУ (до оголошення конкурсу) першого заступника В. П. Шевченка Андрія Кучка (так чинять, якщо до виконання діючим ректором службових обов'язків є суттєві зауваження).

Звернення колективу, передбачене законодавством, при цій кадровій розправі не було враховане. На запитання ректора, що це все означає, Д. В. Табачник сказав, що це вказівка згори. Тобто обставини звільнення ректора не відповідали ні належній законній процедурі, ні духу пошанування гідності самоврядної університетської громади. Причини цього ні колективу, ні громадськості, ні профспілковим організаціям викладацького складу та студентів не відомі й не зрозумілі, бо всі знають В. П. Шевченка як лідера в освітянському й науковому середовищі.

Тому і з'явились численні протести-звернення до Президента, Прем'єр-міністра, голови Верховної Ради. Наведу, наприклад, звернення заслужених професорів:

Вельмишановні
Вікторе Федоровичу,
Миколо Яновичу,
Володимире Михайловичу!

До вас звертаються заслужені працівники науки і техніки України, заслужені працівники освіти України, лауреати Державної премії, почесні професори Донецького національного університету. Більшість із нас працює в Донецькому національному університеті не один десяток років, багато хто пройшов шлях від студента до доктора наук, завідувача кафедри, декана, професора, академіка. На наших очах і за нашої участі відбувалося становлення одного з найвідоміших класичних університетів держави, який користується авторитетом як в Україні, так і за її межами. Багато випускників Донецького національного університету гідно представляють його як видатні вчені, державні діячі, народні депутати, керівники органів місцевого самоврядування, чиновники високого рангу, політики, підприємці.

Величезна заслуга у становленні університету належить ректору Володимиру Павловичу Шевченку – завідувачу кафедри прикладної механіки і комп'ютерних технологій, професору, доктору фізико-математичних наук, академіку Національної академії наук України, заслуженому діячу науки і техніки, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки, Герою України. Володимир Павлович – кавалер ордена «Ярослава Мудрого» IV і V ступенів, ордена «Святий князь Володимир» IV ступеня і кавалер почесного знака «Шахтарська слава» III, II і I ступенів. Нагороджений медаллю Готфрида Вільгельма фон Лейбніца (Німеччина), орденом «Шевальє академічних пальм» (Франція), орденом М. Ломоносова (Росія), Почесною грамотою Верховної Ради України, Почесною грамотою Кабінету міністрів України. Почесний громадянин міста Донецьк. Понад 17 років є головою Ради ректорів вищих шкіл Донецької області, очолює Донецький науковий центр (ДНЦ) НАН і МОН України.

За роки керівництва університетом він створив потужний науково-педагогічний колектив, здатний на високому рівні розв'язувати численні проблеми науково-дослідного, навчального, виховного, господарського характеру. Особливо багато він зробив за останні роки в напрямку інтеґрації університету в європейський освітній простір та реформування вищої освіти. Університет один із перших в Україні став членом Асоціації європейських університетів і підписав Болонську декларацію.

Увесь колектив добре пам'ятає, що саме під керівництвом В. П. Шевченка ми пережили найскладніший період в історії університету – 90-ті роки, коли вища школа була покинута напризволяще й виживали самостійно, хто як міг. Завдяки організаторському таланту нашого ректора, незважаючи на багатомісячні невиплати державою стипендій і зарплатні, в університеті були збережені найцінніші науково-педагогічні кадри, не була втрачена жодна наукова школа, плідно працювала аспірантура й докторантура. Воля ректора В. П. Шевченка, віра в нього тоді допомогла багатьом теперішнім відомим науковцям і викладачам не опинитися на узбіччі життя або за межами України в пошуках кращої долі.

Варто зазначити, що серед заслужених штатних науково-педагогічних працівників є 1 академік, 3 члени-кореспонденти НАН України, 35 академіків і членів-кореспондентів галузевих Академій наук, 18 працівників мають почесні звання України та 27 професорів удостоєні почесного звання «Заслужений професор Донецького національного університету». Тільки за 2003–2009 рр. лауреатами Державної премії України серед штатних наукових і науково-педагогічних працівників стало шість осіб.

За кількістю призових місць, зайнятих на Всеукраїнських студентських олімпіадах, університет упродовж семи років посідає друге місце серед класичних університетів, а за кількістю дипломів МОН України, отриманих студентами на Всеукраїнських конкурсах студентських науково-дослідних робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук, протягом чотирьох останніх років є лідером. Щороку за найкращі наукові роботи студенти отримують 2–3 премії, які присуджує Президія НАН України.

Вельми результативними в останні роки є підсумки наукової роботи молодих учених і студентів. Зокрема, у 2007 р. сім студентів математичного факультету здобули нагороди Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт у галузі математичних наук та у галузі інформатики і кібернетики. Слід відзначити студента А. Луньова, який посів перші місця на Всеукраїнській студентській олімпіаді з математики у Львові та на Міжнародній студентській олімпіаді з математики у Болгарії, виборов срібну медаль на XII Міжнародній студентській олімпіаді з математики в Ірані, яка є однією з Всесвітніх студентських математичних олімпіад. У 2008 році А. Луньов виборов золоту медаль на XIII Міжнародній студентській олімпіаді з математики в Ірані й увійшов до еліти найкращих студентів-математиків світу.

Державне мислення В. П. Шевченка, талант адміністратора, шанобливе ставлення до колеґ і в попередні роки мало високу оцінку керівництва країни. Йому неодноразово пропонували обійняти посаду Міністра освіти України. Але він завжди залишався відданим своєму університету, якому присвятив більшу частину свого життя.

Несподівано для колективу і, за нашим переконанням, абсолютно невиправдано й несправедливо наказом Міністра освіти і науки України В. П. Шевченко був відсторонений від виконання обов'язків на посаді ректора у зв'язку з закінченням контракту. На превеликий жаль, все це відбулося у розпал вступної кампанії і завдає удару по іміджу й авторитету Донецького національного університету не лише в реґіоні, а і в масштабах усієї країни.

Ми звертаємося до вас із клопотанням про скасування цього наказу й призначення у вересні 2010 року виборів ректора Донецького національного університету, яких очікує весь трудовий і студентський колектив.

Валентин Алфімов, заслужений працівник освіти України,
Юрій Буравльов, заслужений діяч науки і техніки України, заслужений професор ДонНУ,
В'ячеслав Волков, заслужений юрист України, заслужений професор ДонНУ,
Петро Добров, заслужений працівник освіти України, лауреат премії Національної академії наук України,
Анатолій Загнітко, заслужений працівник освіти України,
Володимир Каліущенко, заслужений працівник освіти України, заслужений професор ДонНУ,
Юрій Лисенко, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат державної премії України,
Олександр Ступін, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, заслужений професор ДонНУ,
Євген Отін, заслужений діяч науки і техніки України, заслужений професор ДонНУ,
Геннадій Черніченко, заслужений працівник освіти України,
Анатолій Бажин, заслужений професор ДонНУ,
Микола Беспалов, заслужений професор ДонНУ,
Василь Близнюк, заслужений професор ДонНУ,
Михайло Гіршман, заслужений професор ДонНУ,
Валерій Соболев, заслужений професор ДонНУ,
Валерій Сторожев, заслужений професор ДонНУ,
Володимир Андрієнко, лауреат Державної премії України,
Стефан Калоєров, лауреат Державної премії України,
Тетяна Лев, лауреат Державної премії України.

Відкритий лист громадськості Донеччини «Про брутальну розправу керівника МОН України Д. В. Табачника над ректором ДонНУ В. П. Шевченком» розміщений на сайті http://www.maidan.org.ua/n/petit/1281018474 або http://maidan.org.ua/static/news/2010/1281019265.html і всі, хто згоден підтримати ректора, може там підписатись.

Закінчується відкритий лист так: «Висловлюючи думку громадських сил Донеччини та враховуючи важливість зміцнення позицій найкращих осередків вищої школи, вимагаємо поновити законний хід проведення процедури переобрання на новий термін ректора ДонНУ академіка НАН України, Героя України, доктора фізико-математичних наук, безпартійного, активного патріота Донбасу й України В. П. Шевченка, а саме, в найкоротші строки (кінець серпня – початок вересня 2010 р.) оголосити конкурс на заміщення посади ректора. Ми впевнені, що найближчим часом справедливість буде відновлена, будуть враховані законні інтереси та позиція колективу університету, які зараз розтоптані Д. В. Табачником. Переконані, що Володимир Павлович успішно пройде оголошений Міністерством освіти і науки України конкурс і продовжуватиме множити славу Донецького національного університету на освітянській ниві України та за її межами.

Крім цього, просимо встановити тих вищих посадових осіб, які прислали сюди 29 липня 2010 року безвідповідальну, безпринципну, нахабну посадову особу для розправи над колективом університету, його ректором та усім українством Донеччини».

Партію влади вкотре підставив «дешевий клоун»: плюнув у серце й душу еліти Донецька. Це виклик. На такий крок навряд чи пішли б «донецькі», поважаючи себе і свою малу батьківщину. Хоча саме газета Донецької обласної державної адміністрації (головою якої, як і в часи ПІСУАРу є все той же Анатолій Близнюк) «Жизнь» видрукувала «програмну статтю» випускниці-журналістки ДонНУ Єлєни Довженко, в якій вона просторікує, що В. П. Шевченку Д. В. Табачник законно не продовжив контракт. Хоча б заглянула в Закон України «Про вищу освіту» (ст. 39 «Обрання, затвердження та звільнення з посади керівника ВНЗ»), в якому чітко розписана процедура обрання претендентів на посаду ректора вищим колеґіальним органом громадського самоврядування. А далі, як сказано в коментарях до статті в Інтернеті, жодного факту – голі роздуми. І ще хотілось би довідатись, де це молоде журналістське обдарування було, коли ректор університету роками в прокуратурах і судах відстоював землі університету, які Донецький міськвиконком усупереч чинному законодавству роздає бізнесовим структурам, яких кришують народні депутати з ПР?

Цікаво б довідатись, що завадило Д. В. Табачнику реалізувати ст. 39 закону: оголосити вчасно конкурс на заміщення посади ректора, адже сім років з оголошення попереднього конкурсу давно минули! Страх, що переможе особа, якій не дала рекомендацій Партія реґіонів, як у старі сталінські часи? І хоч місто Сталіно ще в 1961 році перейменували в Донецьк, знесли пам'ятники Сталіну, але сталінська гвардія вся на місці, увічнена в пам'ятниках залізному Феліксу Дзержинському та іншим, у назвах вулиць, бібліотек, площ: Артема, Леніна, Постишева, Косіора, Кірова, Абакумова, Петровського, Мехліса тощо. На місці й послідовники Сталіна, тепер вони називаються Партією реґіонів і продовжують несамовито нищити все людське! Сталінські часи повертаються в міністерські коридори і в найцинічніший спосіб принижують людську та професійну гідність ректорів, трудові колективи та студентів.

Така поведінка немудрих політиків, які дбають про завтрашній день і молоде покоління. Їм треба сьогодні виграти стовідсоткову підтримку на виборах 31 грудня, а це буде нелегко з огляду на підвищення цін на газ спочатку на 50 відсотків з 1 серпня 2010 р., а потім знову на 50 відсотків з 1 квітня 2011 р., а потім до обґрунтованого розміру, також втілення інших заходів, які цілком суперечать передвиборчим обіцянкам ПР.

Отже, є факт незаконної розправи над ректором. Перша причина – політична розправа за відмову стати членом ПР. Друга – бізнесова, прибрати до рук, в першу чергу, землі, що знаходяться в постійному користуванні вишу, за які роками ректорат судиться і, хоч суди виграні, незаконно побудовані комерційними структурами майбутні магазини ніхто не зносить. Чекають! На «свого» реґіонального ректора, щоб продовжити дерибан державної землі, споювання студентів та зґвалтування студенток. Головне для них – дати своїм бізнес-структурам заробити, а не доля студентів. І третя причина – той факт, що з 1992 року Володимир Павлович Шевченко очолює обласну «Просвіту».

З проголошенням перебудови й здобуттям незалежності розпочались процеси ліквідації імперіалістичних догм та процеси національного відродження і на Донеччині. Давалось це нелегко. Всі боялися й далі бояться. А тому і установча конференція Донецького обласного Товариства української мови (січень 1989 року), і установча конференція Народного руху України за перебудову (серпень 1989 року), і лекційно-дискусійні клуби «Просвіти», і перша Стусівська конференція в 1990 році, і перше вшанування Олекси Тихого в 1990 році, і перша конференція «Просвіти» до 60-річчя голодомору в 1992 році відбувалися в приміщеннях університету.

1989 року більш як 300 батьків, які хотіли, щоб їхні діти навчались українською мовою, змушені були пройти через навчання в унікальній, єдиній недільній школі з українською мовою навчання. Мабуть, світ такого не бачив і не побачить ніколи, що діти в державі Україна змушені навчатись державною українською мовою в недільній школі, бо на той час в усіх 170 школах Донецька навчання велось мовою окупанта. Недільна школа працювала з 7 січня по червень 1990 року в Донецькому державному університеті. В ній викладали українську мову й літературу Віра Познанська – тоді завідувач кафедри української мови державного університету, кандидат філологічних наук, фізику – Кирило Товпиго – член-кореспондент Національної академії наук України, доктор фізико-математичних наук, завідувач відділу теоретичної фізики Донецького фізико-технічного інституту Національної академії наук України, математику – Марія Олійник – кандидат фізико-математичних наук, на той час науковий співробітник Інституту прикладної математики і механіки Національної академії наук України. Саме завдяки цій недільній школі з 1 вересня 1990 року в Донецьку відкрили перші два заклади з українською мовою навчання: ліцей при Донецькому державному університеті та школу № 65. Але діяльність Володимира Павловича на посаді голови обласної «Просвіти» – це тема окремої публікації.

А закінчити хочу невмирущими словами відомого українського поета Василя Симоненка:

Народ мій є, народ мій
завжди буде,
Ніхто не перекреслить
мій народ!
Пощезнуть всі перевертні
й приблуди,
І орди завойовників-заброд!

Вірю, що навіть деякі реґіонали повинні об'єднатися навколо ідеї української державності, а справедливість щодо Володимира Павловича Шевченка і його 20-тисячного колективу буде відновлена, українофоба ж Д. В. Табачника негайно знімуть з посади, бо це – ганьба українського і єврейського народів.

Марія ОЛІЙНИК,
заступник голови Донецької обласної організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка

СУСПІЛЬСТВО

Юрій Андрухович: БУДЬ ЛАСКА, ПИЛЬНУЙТЕ МОЮ КРАЇНУ!

***В** Україні стрілки годинника повернули назад. Не минуло й півроку після останніх виборів, а від колишнього демократичного підйому мало що лишилося. Письменник Юрій Андрухович описує «внутрішню окупацію» своєї країни та кошмар, на який життя в ній перетворилося. На сторінках німецької «Frankfurter Allgemeine Zeitung» він звертається по допомогу до Європи.*

Напевно, пора усерйоз перейнятися власною підсвідомістю. Мені дуже не подобаються мої сни. З дивною наполегливістю і стійкою періодичністю вони навідують мене, починаючи з лютого-березня цього року. Приблизно з того часу, коли й сама українська дійсність почала дедалі більше нагадувати суцільний сон. Найгірше, що з нього неможливо прокинутися. Він триватиме щонайменше десять років, заявляють невиправні оптимісти. Тобто як мінімум два президентські терміни.

Але назад до моїх снів, до їхнього наскрізного сюжету. Це сни про замах. Я виявляюся останньою ланкою певного конспіративного ланцюга. У моєму розпорядженні снайперська гвинтівка й зручна оглядова позиція. Завдання – поцілити в одного високопосадовця і тим самим урятувати країну. Він являє собою дуже добру мішень – великий і вайлуватий. Однак мені ще ніколи не вдавалося довести справу до кінця й натиснути на спуск. Я згоден, що це недобре. Недобре, коли сняться такі сни. Недобре, що вони нічим не закінчуються. Мені за них соромно.

Сьогоднішня Україна дає винятково повчальний матеріал на тему «Крихкість демократії, або Як загнати нас назад у диктатуру». Був би я іноземним політологом – сидів би тут і спостерігав, нотуючи з дня на день перманентні «реформи». І був би професійно щасливим – спостерігати цю живу щоденну практику. Проте я не політолог, не іноземець, я тутешній громадянин, мені залишаються стиснуті кулаки та підсвідомі бажання.

Реформ немає, а є реванш

Людина, що глибоко затамувала «образу 2004 роком», на повну потужність насолоджується відплатою.

Четвертий Президент України Віктор Янукович є водночас першим у нашій історії «президентом меншості» – у другому турі виборів його підтримало трохи менш як 49 відсотків тих, що взяли участь у голосуванні. Здавалось, його президентство виявиться ще безперспективнішим, ніж останні роки його попередника. Проте це здавалося тільки нам, наївним – котрі Конституцію країни вважають чимось абсолютно непорушним. Виявляється, що не в Конституції справа, а, скажімо, в контролі над більшістю суддів Конституційного Суду.

Уже до середини березня новообраний Президент непередбачувано легко захопив усю владу й розвернув країну на 180 градусів.

Нині в його розпорядженні слухняна парламентська більшість, здатна лише тиснути на кнопки, виконуючи його вказівки, та цілковито іґнорувати опозицію. Найсвіжіший приклад – проголосований вночі закон про основи зовнішньої та внутрішньої політики. Із 420 поправок опозиції було прийнято нуль. Вирішальним чинником у внутрішній парламентській боротьбі виявився фізичний – уміння звихнути опонентові ніс або проламати череп. У цьому сенсі президентська партія не має собі рівних за кількістю в її депутатському корпусі колишніх борців вільного стилю, боксерів чи просто «охоронців».

Була така гарна країна

Уряд очолює суперлояльний до Президента ворог середнього і малого підприємництва. Його улюблене заняття – витискати максимум з «їхніх», репресувати тих, які «не з нами». Мета цих відрухів зрозуміла – політичне упокорення середнього класу, адміністративні цькування й нищення «чужих» та заохочення «наших» (у формі перерозподілу між ними добра, відібраного в «чужих»).

Про суди, тобто про найголовніший із них – Конституційний, я вже згадував. Додам лише, що не тільки його уже цілковито контролює Президент. Я вже й не пам'ятаю, коли і в якому з судів востаннє ухвалювалося хоч якесь рішення на користь опозиції. Ну, не може ж так бути, щоб вона завжди й в усьому була неправою! Щойно парламент проголосує нову редакцію закону про масові зібрання – і головним завданням судів стане забороняти акції протесту. Утім, міліція довела, що успішно вміє з ними впоратися навіть без судових заборон. Побиття мирних демонстрантів (якщо тільки вони під «неправильними» прапорами й гаслами) знову стало звичайною справою. А ми за останні роки вже навіть устигли забути, що бувають якісь розгони демонстрацій.

Що справді вражає: не так блискавична узурпація влади, як іще блискавичніше повернення страху. Ні, спочатку було обурення, страх лише потім. А зараз? Перехід страху в апатію? Була така гарна країна, подавала надії, в Європу просилася. Де вона нині?

Найуспішніша на сьогодні «реформа» нової влади – це перетворення української Служби безпеки назад у каґебе СРСР. Дедалі частіше говориться про так звані «профілактичні бесіди» з журналістами, громадськими діячами, про м'яке (поки що?) залякування та вербування, про складання «списків лояльності» – створення відповідних досьє на особливо активних громадян. Ректори українських університетів запрошуються «до співпраці» й зобов'язуються попереджувати своїх студентів про покарання за участь у протестах. Серед сотень українських ректорів таки знайшовся один, який оприлюднив суть подібної «пропозиції». На щастя, він такий знайшовся. На жаль, він такий знайшовся лише один. Хоча кажуть, наче сам найвищий шеф СБУ (a propos, за сумісництвом власник найбільшої за активами медійної групи) їздив до нього вибачатися за «необережність свого працівника».

Невже справа лише в банківських реквізитах?

У будь-якому разі – м'якшому чи жорсткішому – можемо констатувати: СБУ знову набуває рис політичної охранки, а вся країна – статусу поліційної. Слово «знову» тут ключове. Ми знову потрапили у своє минуле. Іноді здається, що надворі знову – яке, власне кажучи, десятиліття? 1970-ті?

Нічого, як бачите, нового: варіант путінської Росії. До речі, Віктор Янукович уже каже й про «своєрідність і суверенність української демократії». Призначені на осінь місцеві вибори повинні закінчитись однозначною перемогою януковичівської Партії реґіонів (націлюються на 70 відсотків у середньому по країні) – місцевої видозміни «Единой России». Потрібний результат має бути витиснутий адміністративною машиною, всією «вертикаллю влади», нині як ніколи єдиною. Метою цих «реформ» є створення на місці України Росії-2, але, мабуть, дрімучішої, відсталішої, ще менш атракційної. Прийнятний для такого утворення суспільний лад – це такий собі неосталінізм феодально-олігархічного штибу. Недаремно ж саме у нас, в Україні, знову почали споруджувати пам'ятники Сталіну. Я не обмовився, і це не художній образ: 5 травня в Запоріжжі «з ініціативи місцевих жителів» відкрили новий сталінський пам'ятник. На черзі, кажуть, Одеса і Севастополь. А луганські комуністи ініціюють зміну національного гімну. І, мабуть, прапора.

У всьому цьому лишається загадкою тільки одне: навіщо режимові Януковича Європа? Навіщо ця гра в інтеґрацію й незмінна євроріторика? Невже справа лише в банківських реквізитах? Чи в любові до відпусток на Сардинії, в Монте-Карло або Французьких чи якихось іще Альпах? Адже якщо Європа, то її будують не так. І справжні реформи починають не закриттям архівів, а продовжують і зміцнюють не відрахуванням з університетів громадських активістів. Щось тут не так.

У похмурих тонах – тільки найближче майбутнє

Насправді тут усе не так. Настільки далекою від європейських цінностей українська влада не була ще ніколи. Інколи хочеться, щоб повернувся Кучма. Інколи хочеться жити в Білорусі Лукашенка. А всю європейську спільноту мені хочеться просити: «Пильнуйте за діями цієї української влади як ніколи прискіпливо! Чомусь їм іще важливо, що ви про них думаєте. Не дайте їм обводити вас круг пальця їхніми балачками про порядок!»

А взагалі ж мені не хочеться нічого іншого, як тільки додивитися свій сон.

П'ять років тому я повірив, що мій (мій теж) «проект країни» перемагає. Такої нищівної поразки, якої він зазнав цього року, я не очікував. Помиляються ті, хто каже про якусь там програну битву – це програна війна. Наслідком програної війни буває окупація. В Україні вже знайдено щодо неї специфічний термін – «внутрішня окупація». Нас окупували зсередини, шляхом президентських виборів і парламентських махінацій. Тому найближче майбутнє я бачу радше в похмурих тонах.

Але тільки найближче. Бо не може ж настільки анахронічна система родом зі Сталіна перемогти у довшій історичній перспективі! У цьому переконанні, навряд чи безперечному, й засіла нині вся моя надія, точніше, все, що від неї лишилося.

(За матеріалами Інтернет-видання Inozmi – іноземна преса про Україну)

ПРАВДА, ЯКУ НЕ ХОЧУТЬ ВИЗНАВАТИ

Назви держав і народів – то не просто звуки, вони мають глибокий зміст, бо несуть у собі певні знання про історію держави, її народу-засновника та його культурну спадщину.

РОСІЯНИ ЧИ МОСКОВИТИ?..

До завоювання Казані Московським князівством етнічним субстратом «росіян» були фіно-мадярські племена: мещера, мурома, чудь, черемиси та інші. За способом існування та рівнем розвитку Геродот називав їх антрофагами (антрос – людина, фагос – пожирач), а літописець Нестор – самоїдами, що, власне, одне й те саме. Та обставина, що північні слов'яни, а також наші предки руси частково їх окультурили, передали їм слов'янську мову, нав'язали християнську релігію, нічого істотно не змінює – від того у слов'ян вони не переродилися. Арґентинці – католики й розмовляють іспанською мовою, але вони не іспанці, так само як бразильці – не португальці.

Ці народи не називали себе росіянами, але називалися «рускімі», бо були колонізовані й платили данину нашим предкам русам; згодом – московитами, бо назву «рускій» (відповідає на запитання «чий?» і означає належність русам) справедливо вважали ганебною. Після завоювання України-Русі й по сьогоднішній день знову почали називати себе «рускімі», але відстань відчували, й русами або русинами ніколи не називалися. Крім них, значна частина тих, хто називається «рускімі», – представники різних етносів (татари, українці, білоруси, євреї), які порвали зі своїми народами, втратили національні корені, прийняли певні правила поведінки, зокрема, ненависть або зневагу до народів, серед яких живуть, згодні і здатні грабувати й руйнувати інші народи та культури.

Так, через деякий час після завоювання Казані одна третина «рускіх», як вони самі визнають, мала татарське походження. **Українці-руси та москалі-московити – зовсім різні народи,** про що свідчать антропологічні та археологічні дослідження, історія, а також ментальність (характер поведінки, психічний склад народу): українці-східняки, навіть хохли-малороси, значно ближчі до українців-західників, з якими вони були розділені й жили нарізно кілька століть, ніж до москалів, з якими вони поруч три століття. «Існує якась уперта традиція цілковито змішувати в одну купу під словом «руський» три народи (українці, москалі, білоруси), що відрізняються один від одного мовою, історією, темпераментом, фізичним типом, внутрішньою індивідуальністю, побутом та суспільним устроєм», – писав на початку XX століття відомий єврейський діяч В. Жаботинський.

Незважаючи на те, що після створення імперії москалі знову були окультурені українцями та німцями, їхня ментальність мало змінилася. «Да, азиаты мы, с раскосыми и жадными очами!» – щиросердно визнавав О. Блок через два століття після створення імперії та величезного пласту «русской» культури. Справді, вони – азіати, не слов'яни, навіть не індоєвропейці, а близькі родичі бурятам, комі, чукчам, якутам. А ми – орії, слов'яни, руси, українці, й азіатами ніколи не були.

Лише з 1991 року Б. Єльцин почав називати «росіянами» тих, хто живе в Росії-Московщині, але то вже по назві держави, так само як громадяни Швейцарії (етнічні німці, французи, італійці) – швейцарці. Називати росіянами тих, хто має українське громадянство, тепер просто безглуздя, бо то назва громадянина Російської Федерації, де живе майже двісті різних народів, зокрема, й українці.

В Україні вихідців з Північно-Східної Європи вже понад п'ятсот років називають москалями, москвинами або московитами. Мабуть, це найбільш прийнятно, бо так вони себе колись називали.

Назвою «Росія» греки називали нашу середньовічну державу – Русь Київську. Отже, назви Русь, Росія належать нам, українцям-русинам. Це наша історична і культурна спадщина, з нею пов'язаний величезний пласт історії і культури нашого народу. Московія почала називатися Росією лише з 1713 року, після указу Петра Кривавого. Так азіатський деспот хотів історично вивести своє походження від Русі, забрати собі її спадщину та обґрунтувати колоніальне завоювання чужих земель.

Значно більше підстав було називати Московію «Ордою» або «Татарією». Адже вона була створена Золотого Ордою, була одним із її улусів (провінцій, областей). Її населення має тюрко-татарський менталітет («азиаты мы»), внаслідок чого йому легко було сприйняти методи й систему правління цієї азіатської держави.

«Россия – государство не торговое и не земледельческое, а военное, і призвано быть грозою света», – відверто заявляв цар Микола Перший. Отже, якщо інші держави розвивалися за рахунок праці свого народу, то Московщина – внаслідок пограбування інших народів, особливо українського. Коли М. Карамзіна, автора «Истории Государства Российского», запитали, який промисел у Московії найпоширеніший, відповідь була – «воровство». На жаль, цей «фах», а також мат, безпросвітна пиятика при житті у спільному комунальному домі – Московській імперії, вони передали й частині українського населення, відкинувши її у культурному плані далеко назад у глибину віків («з ким поведешся, від того й наберешся»). Таким чином, нашу назву «Русь» привласнили собі чужинці-завойовники, тобто ми були пограбовані не лише економічно, а й духовно. Ми не можемо повернути до життя десятки мільйонів безвинно убитих москалями наших співвітчизників, навряд чи зможемо повернути бодай невелику частину матеріальних втрат, але добровільно віддавати духовно-культурну спадщину – безглуздо.

Здавалось би, що таке назва? Яка різниця, як називатися. Якщо вони такі убогі, то нехай їхня держава буде «Росія», а наша – «Україна». Різниця є, і ось до чого вона призводить.

Ми ніколи не повинні забувати, з ким маємо справу. Якщо вони – «Росія-Русь», то Київська Русь була «колискою» трьох братніх народів, а наші поневолювачі, які завдали нам більше лиха, ніж за кілька тисяч років нашого існування усі інші народи, разом узяті, виявляються нашими «братами». Ярослав Мудрий, отже, й інші руські князі – князі Росії. «Слово о полку Ігоревім – то їхня культурна спадщина, і взагалі Київська Русь – то їхня держава (менталітет злодія – «і всьо вакруг майо»), а найбільше, що нам дозволяється розбійниками, – бути частиною «русскіх», але частиною небажаною, яку тим чи тим способом треба ліквідувати. Мало того, свої дикунські звичаї, які ще в недалекому історичному минулому побутували в москалів (груповий секс, співжиття свекра з невісткою тощо), вони приписують і нашим предкам: ми ж, мовляв, одного походження, що було у нас, те було і у вас.

Ми повинні бути готовими до того, що москалі не змиряться з існуванням незалежної України, бо це руйнує систему їхніх імперських духовних цінностей. У зв'язку з цим розмови про спільний військовий захист є безглуздям, бо вони спрямовані на захист цілісності та єдності чужої нам держави. Греки не визнають країну Македонію, бо «Македонія» – то назва певної області Греції. Ми нічого не могли вдіяти, коли були колонією. Але тепер, називаючи Московщину (чи Азіатщину, Татарщину, Орду – то вже їхня справа) Росією, ми погоджуємося добровільно віддати їм своє. Мало того, ми часто називаємо Росією цю державу до 1713 року, коли вона так ще не називалася! Ми звеличуємо наших поневолювачів і збіднюємо себе! Яка в цьому потреба і необхідність? Чи не є це свідченням нашого приниження і рабського духу? Чи не час підвестися з колін? Наш народ – древній, створив високу культуру, мав багато назв і самоназв, але то все – наше надбання. Щоб підкреслити спадкоємність України від Русі, нашу державу треба йменувати «Україна-Русь». Щоб поставити на місце наших неспокійних сусідів, не треба називати їхню імперію Росією.

До прийняття нею власної назви її можна називати Московією, Московщиною, Московською імперією. Вони хочуть бути Третім Римом! Нехай будуть! Але з власною назвою і власними цінностями. Культура Рима була створена на основі культури Греції, але від того римляни греків на хрестах не розпинали, у пустелю Сахару не виселяли й голодом не виморювали.

Підготував Едуард РІЛІНГ,
м. Харків

А ХТО У ВЛАДІ?

НЕ ВСІ ПРОДАЮТЬСЯ

ЯК ТІГІПКО ЗА МІЛЬЙОН ДОЛАРІВ ХОТІВ КУПИТИ СОЦІОЛОГІЮ НА КОРИСТЬ ЯНУКОВИЧА

Історія фальсифікації президентських виборів 2004 року через шість років, у 2010-му, отримала несподіване відлуння. У останньому числі журналу «Євроатлантика» – науковому виданні Інституту євроатлантичної інтеґрації – вийшла стаття пам'яті Ілька Кучеріва – директора фонду «Демократичні ініціативи», який помер цього року. Автор одного з коментарів – Дмитро Понамарчук, колишній прессекретар лідера Народного руху В'ячеслава Чорновола. Хоча офіційно в тексті Понамарчук представлений як президент Фонду вільних журналістів імені Чорновола, але останні роки він працює як політтехнолог та спеціаліст з преси в Партії реґіонів. Зокрема, під час виборів 2010 року Понамарчук очолював прес-центр Януковича в готелі «InterContinental».

У своїх спогадах про Кучеріва Понамарчук вирішив поділитися історією, яка сталася перед другим туром виборів Президента 2004 року, що, як відомо, завершилися Помаранчевою революцією. Кучерів тоді очолював Національний екзит-пол, який фактично єдиний був непідконтрольний тодішній владі. І, зокрема, на результатах екзит-полу базувалися дії тодішньої опозиції, які переросли в події на Майдані. Розповідь Понамарчука стосується спроб тодішнього начальника виборчого штабу Януковича Сергія Тігіпка забезпечити необхідні їм результати екзит-полу.

«…У 2004 році я опинився на барикаді під прапором Тігіпка, але жодних посад у штабі Тігіпка я не обіймав. Я зустрічався з Тігіпком у його кабінеті у «ТАС-Комерцбанку» біля Центрального залізничного вокзалу. Коли мова зайшла про соціологічні опитування щодо перспектив Януковича і Ющенка, а фонд «Демократичні ініціативи» вперто прогнозував перемогу суперників Тігіпка, я сказав йому, що знаю директора фонду Ілька Кучеріва з 1990 року. На що Тігіпко поцікавився: а чи можеш запропонувати Ількові мільйон за те, щоб він у межах похибки соцопитувань вивів уперед Януковича у другому турі. Я спитав: «А це як можливо – «спонсорувати» мільйон?» У відповідь почув схему: 333 тисячі можеш взяти й відвезти Ількові просто зараз. 333 тисячі – коли він дасть за кілька днів до другого туру відсотка півтора на користь Януковича. І 333 тисячі – коли «Демократичні ініціативи» оголосять наживо по телебаченню його перемогу за підсумками Національного екзит-полу після закриття виборчих дільниць 21 листопада 2004 року. А ЦВК потім, мовляв, теж «не схибить».

Поїхав я до Ілька. Ми зустрілися просто неба на розі вулиці Волоської та Іллінської. Дослівно переказав пропозицію. Логіка моїх дій була простою. По-перше, це не моя пропозиція. По-друге, Ющенко – не мій кумир. По-третє, гроші пропонують моєму другові. Про те, що все серйозно, – жодного сумніву. Цей банкір сказав – банкір зробив, людина слова. Ми знали, що він здатен заплатити мільйон, бо керує штабом чинного прем'єра. І завтра сам може очолити Уряд. Ціна питання – мільйон доларів. Лише за півтора відсотка – яка дрібниця, бо все в межах похибки.

Вислухавши пропозицію, Ілько Кучерів сказав: «Ні!» М'яко і без емоцій…

Власне, на цьому захоплива мемуаристична розповідь Понамарчука закінчується.

«Українська правда» зателефонувала до Понамарчука й отримала підтвердження, що все викладене в журналі є правдою».

Віктор ЧИВОКУНЯ

ТАК ДУМАЮ

РОСІЙСЬКЕ ПРАВОСЛАВ'Я В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ

Україна за дев'ятнадцять років незалежності розгубила свої політичні та національно-патріотичні здобутки й переходить під російський протекторат. Протистояти цій критичній ситуації в Україні, окрім Народного Комітету захисту України, нема кому. На жаль, численні політичні партії об'єднані навколо своїх лідерів, а не навколо української національної ідеї. І найгірше – ми не маємо своєї єдиної національної Помісної Церкви.

Під національною Церквою ми розуміємо передусім релігійне об'єднання, своє духовенство та свою ієрархію, які беруть на себе відповідальність перед Богом і людьми за те, щоб дорогою Христа вести й привести до Бога довірений їм український народ. І щоб він був таким, яким створив і яким хоче його бачити Бог, а не таким, яким хотіли зробити його окупанти України, часто – явні слуги сатани, що сьогодні вільно приїжджають на українську землю й намагаються брехнею і навіть іменем Христа здійснити свій сатанинський задум – знов натягти на наш багатостраждальний народ імперське ярмо.

Ми повинні пам'ятати, що Бог створив нас українцями й допоміг нам мечем і плугом відгородити надану нам на планеті цю благодатну землю, тож мусимо й нині захистити її від ворогів. А дев'ятнадцять років тому з Божої ласки в мирний час ми отримали право будувати свою державу на цій землі. Але ми своєї держави не збудували – лиш підфарбували комуністичну основу під національний колір і збудували державу громадянського суспільства, де народ опинився без захисту й знову в неволі.

У 1990–1991 роках з розвалом комуністичної імперії ми боролись за відновлення в правах УГКЦ, яку 1946 року ліквідували, а близько 1000 священиків, які відмовилися перейти на російське православ'я, заарештували, всі церкви і вірних силою віддали під юрисдикцію РПЦ. УГКЦ на догоду Москви донині не реабілітована і це є ще одним доказом того, яку ми маємо державу.

Тоді ми боролися й за відродження Української Православної Церкви на Сході України, яка була ліквідована ще наприкінці 20-х років за сценарієм Головного політичного управління (ГПУ). Її 33 єпископи, в тому числі, митрополит В. Липківський, та 1215 священиків були заарештовані і майже всі знищені марксистським режимом. У час горбачовської перебудови, московські ієрархи змушені були надати в жовтні 1990 р. УПЦ цілковиту автономію в управлінні та дозволити українським ієрархам самим обирати главу цієї Церкви.

Помісний собор восени 1991 р. проголошує автокефалію УПЦ. А через рік Московський архієрейський собор розглядає прохання щодо встановлення історичної справедливості – надати цілковиту канонічну самостійність Української Православній Церкві. Проте Москва зреаґувала по-імперськи. На противагу УПЦ, очолюваній Філаретом, Москва створила в незалежній українській державі свою Церкву, також із назвою УПЦ (МП).

Існування в Україні філії Московської Патріархії, названої для задурманювання вірних Українською Православною Церквою, є найбільшим злом, бо вона має відверто антиукраїнську спрямованість. Приховуючи свою справжню сутність українською назвою, ця Церква є частиною РПЦ і цілковито залежить від Московського Патріархату, а митрополит Володимир є членом Священного синоду РПЦ. Отже, ця Церква захищає в Україні інтереси чужої держави, нав'язуючи вірянам російську мову та молитви за російських ієрархів. Кошти, зібрані з українських вірян, які традиційно відвідують храми, не відаючи, що вони належать Московській Церкві, йдуть до Москви. Тут самі собою виникають закономірні запитання, чому так вільготно почувається московська Церква в українській державі, чому господарює тут, як у власному домі, чому поводиться з такою пихою і нахабністю?

Відповідь проста: тому що наші Президенти разом з усією владою ламають шапки перед Москвою, протеґують чужу ієрархію. Це при тому, що на словах декларують від імені держави однакове ставлення до всіх релігійних конфесій. На ділі бачимо протилежне. Для прикладу, згадаймо «чорний вівторок» – день 18 липня 1995 року. Вища українська влада на догоду Москві не дозволила поховати на території святої Софії – давньої пам'ятки української духовності – патріота України, Патріарха УПЦ (КП) Володимира (Романюка). Багатотисячна траурна процесія у літню спеку безрезультатно чекала рішення Уряду й вимушена була перед заходом сонця ховати Патріарха під мурами Софії, за що була звірськи побита ґумовими палицями. Пролилася кров невинних людей. А винуватці й виконавці цієї трагедії так і не виявлені.

А як з легкої руки владні структури передають УПЦ (МП) не тільки храми й монастирі, а й найбільші релігійні святині. Подивіться, в чиїх руках нині Києво-Печерська та Почаївська лаври? Загляньмо в нашу історію – там написано, що Українська Православна Церква була автокефальною впродовж 700 років, мала безпосередній канонічний зв'язок із Церквою-Матір'ю – Царгородською Патріархією. В 1458 році стався поділ Української Церкви на Київську та Московську митрополії, остання в 1589 р. стає патріархією. В 1685–1686 роках сталася катастрофічна подія, передумовою якої була військово-політична угода 1654 р. гетьмана Б. Хмельницького з московським царем, яка обернулася цілковитим поневоленням України. Тоді московські ієрархи хитрістю й підкупом царгородських духовних владик добилися перепідпорядкування Київської митрополії Московській патріархії. А нині приїжджає московський патріарх в Україну й говорить, що його пастирська місія стосується «колибєлі русской цивілізації»… і є одним із головних пріоритетів «в дєлє восстановлєнія духовного єдінства Русского міра». Його промова в Одеській опері була спрямована проти націоналізму. «Національная ідєя, создаваємая на основє націоналізма, нікогда не может бить пріємлємой». Цей імперський заклик спрямований на боротьбу з українським культурно-духовним і церковним рухом в Україні – ось вам і пастирська місія Кирила на українській землі, де народ бореться за свою єдину національну Церкву, а йому нав'язують російське православ'я і старе підневільне ярмо.

Степан ПРИЙМА

ДОКУМЕНТ

ЧОРНОМОР'Я – УКРАЇНСЬКЕ!

Питання щодо «єдиного» Чорноморського флоту та нібито «російського» статусу міста Севастополя, що їх штучно створюють певні політичні кола Росії, спонукали мене до історичних досліджень, щоб з'ясувати правду. А вони переконливо доводять, що Україна від Аскольда й до Мазепи завжди панувала на Чорному морі.

Пам'ятка української культури «Повість временних літ» повідомляє, як у 866 році князі Аскольд і Дир вирушили в похід на Царгород. У складі їхнього флоту було 200 кораблів, на яких перебувало 8 тисяч осіб.

Про потужний морський флот української держави знала в ті часи вся Європа. Флот тодішньої Русі-України складався з дуже маневрених вітрильників – «однодеревень» з гребцями. Але були й великі судна, на яких вміщалося від 40 до 100 осіб. Для порівняння скажемо: флот скандинавських вікінгів у складі 800 осіб здійснював руйнівні напади на Англію…

У 913 р. українці ходили на Каспійське море. Тоді в них було 500 суден, на кожному з яких вміщалося до 100 осіб (Н. Полонська-Василенко. Історія України. – т. 1. – Київ: Либідь, 1995.– С. 219). Був в українців і річковий флот.

Сотні човнів запорізьких козаків борознили води Чорного моря. У 1606 році вони захопили Болгарську Варну, у 1614 – здобули Синоп і Трапезунд, у 1615 – розбили турецький флот, захопивши в полон турецького пашу й створивши загрозу Константинополю.

«Морські походи, – писав Михайло Грушевський у своїй «Ілюстрованій історії України», – зчаста практиковані й перед тим, тепер доходять небувалих розмірів і нечуваної відваги…»

У боротьбі за свою незалежність Україна, яка жила багатим духовним світом Європи, у XII ст. зіткнулася з Московським царством, про яке ще не знали в Європі.

«Яка колосальна різниця була між цими противниками! – писала Н. Полонська-Василенко. – З одного боку стояла Україна, що під гнітом Польщі втрачала свої політичні права, але жила багатим духовним життям як частина цілої Європи, з другого боку – Москва, яку відділяв від Європи мур…»

А Є. Шмурло зазначав: «Хоч би який відгомін європейського життя – блискучої доби відродження XV ст. – доніссся до Москви. Не знала вона ні про Саванаролю, ні про Гуса, ні про Медичі, ні про гуманістів, ні про політичні теорії Макіявелі. І довелося європейським мандрівникам відкривати Москву, про яку теж не знали в Європі, як Колюмбові Америку».

У 1635 р. козаки за наказом польського володаря Вадислава IV, який прагнув здобути шведську корону, побудували «чайки», щоб розбити шведський флот на Балтійському морі. І хоч ця війна не відбулася, але козаки здивували шведів своєю майстерністю і вправністю.

Отже, український флот був одним із найсильніших у Європі!

Українським називав Чорне море й академік Іван Крип'якевич. «Окремий характер надає Україні передусім море, – писав учений. – Чорне море, разом з Озівським, є природним географічним осередком, головним життєвим центром, що стягає до себе всі українські ріки й суходільні шляхи, а разом з ними всі життєві сили країни…»

За часів хмельниччини Москві було вигідно мати союз з Україною, бо він би відкривав їй шлях до Чорного моря. Лиш наприкінці XVIII ст. в результаті успішних дій російсько-української армії (Україна примусово давала Росії своїх козаків на війну з Туреччиною). Росія пробилася до Криму. Але Запорізька Січ перешкоджала Росії вести торгівлю, тому в 1775 р. вона була знищена, а після цього почався процес нищення всієї України московським урядом. Незважаючи на аґресивні плани Росії, Україна все ж мала вихід до Чорного моря, що давало поштовх її економічному розвиткові.

Що ж стосується суперечок навколо Криму, то варто нагадати, що задовго до народження Христа племена русинів-таврів перекочували й поселилися на Кубані, Причорномор'ї та на великому півострові, який згодом став називатися Кримом. Про ранню Тавриду ще у п'ятому столітті до нашої ери згадував давньогрецький історик Геродот. Ці землі називалися тавридською Руссю. Отже, на нашу думку, українців слід вважати корінним населенням сучасного Криму!

«Протрималась Русь-Таври над Чорним морем аж до татарщини», – стверджував академік Іван Крип'якевич.

У 1783 році Росія загарбала Кримський півострів, а російський завойовник Г. Потьомкін навіть одержав титул «Таврического»… Щоправда, царсько-російські та російсько-радянські історіографи цю акцію називали «присоединением». Ще в ті часи цей титулований фаворит Катерини II називав Кримський півострів «бородавкой на носу России… Свербить ця «бородавка» ще й досі декому з політиканів Росії… (меру Москви Лужкову та іже з ним).

Викликає здивування й русифікація прізвищ українських моряків. Так, відомий адмірал П. Нахімов (1802–1855) походить з українського роду Нахимовських. А герой Севастопольської битви, знаменитий матрос Кошка не хто інший, як селянин з подільського села Ометиці – Петро Кішка (1828–1882)…

Зауважимо також, що назва Озівського моря – українського походження. Це пізніше вона була зрусифікована на «Азовское».

У Чорноморському флоті проходило й проходить службу багато моряків-українців. Українці збудували чимало пристаней, фортів, кораблів, бо **Україна з давніх-давен – морська держава.**

Що ж стосується питання приналежності міста Севастополя, яке, на думку письменника О. Солженіцина у 1954 році нібито «забыли передать» Україні, то радимо аґресивним та «забудькуватим» росіянам подивитися й порівняти Конституції РРФСР та УРСР, ухвалені у 70-х роках минулого століття, й їм стане зрозуміло, що Севастополь входить до складу України. Це підтверджується й «Административно-территориальним делением СССР». А «Большая Советская Энциклопедия» розтлумачує, що **Севастополь – «город республиканского подчинения Крымской обл. УССР».**

Дехто помилково твердить, що, мовляв, у 1954 р. Микита Хрущов подарував Україні Крим. Але цього ж року Росія утворила в себе нову область – Бєлгородську. Зауважимо, що значна частина її утворена за рахунок теренів Східної України, а багато українців ще довгий час розмовляли рідною мовою. Потрібні факти? Будь ласка. Звернімося за допомогою авторитетних енциклопедичних джерел.

«Кримська область – на Пд. УРСР на Кримському п-ві. Утв. 30.06.1945 (до 19.02.1954 – у складі РРФСР)»… Площа – 27,0 тис. км^2. Населення – 2362 тис ос. (1986) (Український Радянський Енциклопедичний Словник. – Т. 2. – Видання друге. – Київ: УРЕ. – 1987. – С. 193).

А в цей же час в Росії була утворена нова область – Бєлгородська, до складу якої увійшло чимало земель з Великої України. На її теренах ще тривалий час звучала милозвучна українська мова…

«Бєлгородська область – у складі РРФСР. Утв. 06.01.1954. Пл. 27,1 тис. км^2. Нас. 1331 тис. ос. (1985). (Український Радянський Енциклопедичний Словник. – Т. 1. – Київ: УРЕ. – 1986. – С. 164).

Як бачимо, терени Бєлгородщини не менші від території Криму!..

Геннадій БУРНАШОВ

ЗА ЗНАННЯ

НАЙКРАЩИМ СТУДЕНТАМ

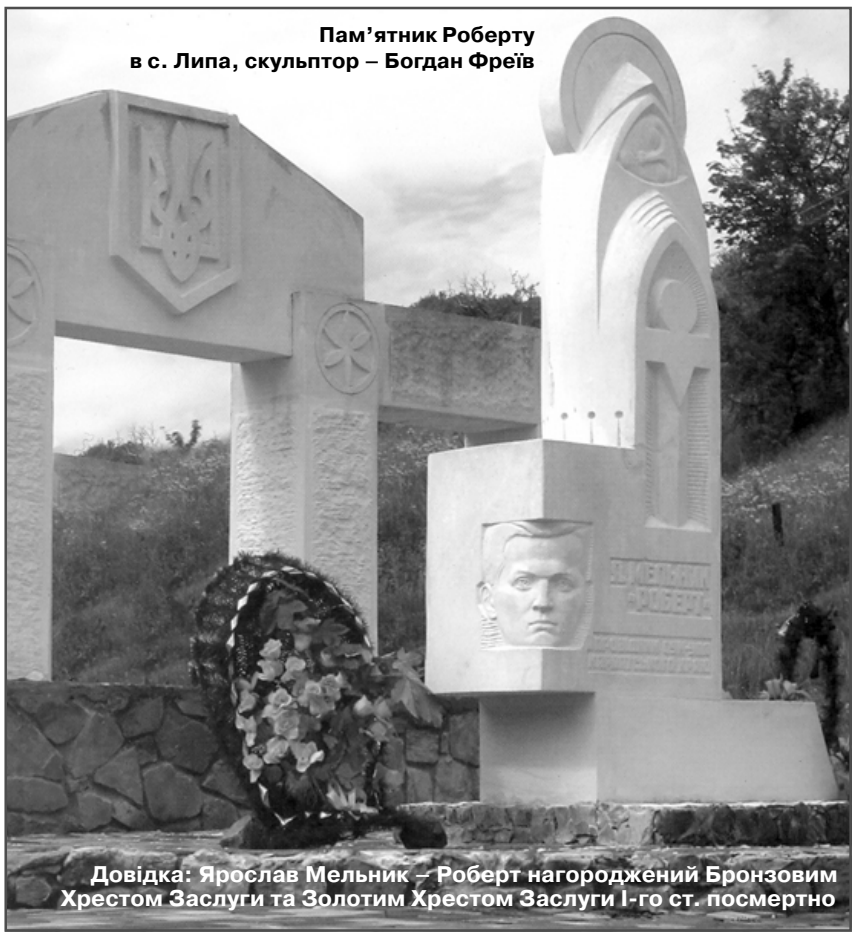
Двадцять найкращих студентів вищих шкіл області I–IV рівнів акредитації, які досягли особливих успіхів у навчальній, науковій роботі, суспільно-громадській діяльності, будуть отримувати стипендії голови обласної державної адміністрації та голови обласної ради. В області затвердили склад комісії із встановлення стипендій, яку очолив заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький.

Щорічно призначатиметься 10 стипендій студентам вищих шкіл I–II рівнів акредитації і 10 стипендій – III–IV рівнів акредитації у розмірі 1,5 стипендії студента-відмінника такого закладу, відповідних рівнів акредитації.

Висунення кандидатів на здобуття стипендій здійснюватимуть дирекції і ректорати відповідних навчальних закладів.

ПОДВИГ

ІЗ КОГОРТИ ЛЕҐЕНДАРНИХ

Пам'ятник Роберту в с. Липа, скульптор – Богдан Фреїв

Довідка: Ярослав Мельник – Роберт нагороджений Бронзовим Хрестом Заслуги та Золотим Хрестом Заслуги I-го ст. посмертно

У ВАТ «Волинська обласна друкарня», що в Луцьку, вийшла у світ художньо-документальна повість Тетяни Байди «Довго мовчали смереки», яка викликала жвавий інтерес читачів. Та це й не випадково. Вона присвячена леґендарному провідникові ОУН Карпатського краю Ярославу Мельнику – Роберту, який вершив свій подвиг на теренах колишньої Станиславівщини.

Книга була презентована в Долинському народному домі «Просвіта», про неї йшла мова на традиційному фестивалі повстанської пісні, який нещодавно відбувся на горі Яворина, що неподалік села Липа, де мужньому й славному борцеві за волю України встановлений пам'ятник.

Тетяна Байда поставила собі за мету на сторінках книги розкрити життєвий і бойовий шлях не лише провідника, але і його соратників по боротьбі, зокрема, дружини Антоніни Король. Перед зацікавленим читачем пропливають хвилюючі події того часу.

Ярослав Мельник народився 1919 року в селі Бережниця Калуського району. Навчався в місцевій школі, Рогатинській гімназії, Львівському університеті. Його батьки були простими, але патріотично налаштованими людьми. Разом із ними малий Славко ходив до церкви, відвідував «Просвіту». Слова «Україна», «воля», «держава» – у сім'ї Мельників були не просто словами, а покликом до дії. Дуже рано Ярослав зрозумів – щоб добитися кращої долі для людей, потрібна не тільки освіта, але й конкретна революційна боротьба. Тому він вступає в ОУН, виконує важливі завдання Проводу.

Подібна до нього й Антоніна – студентка Львівського медичного інституту, без п'яти хвилин дипломований спеціаліст. Вона могла побудувати собі спокійне життя, бути панею не лише на весь Войнилів (селище, де вона народилися), але й на всі околиці (тим більше, що сватався до неї сам пан професор Осип Думка). Та Антоніна віддала перевагу Ярославові Мельнику, тому парубкові, чиє життя було сповнене неспокою і межувало з небезпекою. Вона стала його коханою і дружиною, яку повстанці знали як бойову подругу Роберта Таню.

Книга дає відповіді на запитання, які іноді виникають під час дискусій, наприклад, щодо «співпраці» націоналістів з німецько-фашистським загарбниками. Так, у листопаді 1943 року в Калуші «за український націоналізм, спрямований проти влади Третього рейху» ґестапівці розстріляли групу учнів місцевої торговельної школи.

Промовистий щодо цього інший факт: «Після того, як ґестапівці заарештували керівний склад ОУН у Львові, український курінь «Нахтіґаль», дійшовши до Вінниці, від участі у бойових діях на східному фронті відмовився. Більшість вояків цієї військової одиниці під командуванням Романа Шухевича стали невдовзі кістяком Української Повстанської Армії».

Читаючи повість, а вона написана на основі архівних матеріалів, публікацій у пресі, спогадів очевидців, комбатантів УПА, а також спогадів друзів, родичів і односельців героїв, бажаєш якомога більше довідатися про пройдений ними шлях підпільної і повстанської боротьби, а той шлях пов'язаний з Калущиною, Коломийщиною, Рожнятівщиною, Долинщиною та іншими реґіонами Прикарпаття. Роберт сміливо ставав на прю, збагачений досвідом тієї боротьби, приймав конкретні рішення, щоб діяти в тій чи іншій ситуації.

У книзі є багато зворушливих сцен, але той фраґмент, у якому йдеться про народження у тісній криївці двійнят Ярослава та Антоніни – найзворушливіший. Сталось це влітку 1946 року на горі Яворина. З двох дітей залишилась живою дівчинка, нині Віра Ярославівна Тимчишин. Лише з Божою допомогою вона не загубилася між чужими людьми, не стала вихованкою дитячого будинку. Тепер вона у Липі, Слободі Болехівській та інших селах є бажаною і дорогою гостею, адже там живуть її перші рятівники й захисники. Аби не потрапити в руки енкаведистів живими, Роберт і Таня та їхні бойові побратими прийняли геройську смерть – самознищились. І хоч сьогодні ніхто не знає, де вони спочили вічним сном, слава про цей подвиг в ім'я незалежної України стає всенародною.

Значне місце у повісті відведене подіям повоєнного часу. Серце крається від болю, коли довідуєшся, які митарства пройшла Віра та її бабуся Анастасія, щоб не пропасти на крутизні життєвих доріг. Ось про що «Довго мовчали смереки». Та нині – час говорити.

Василь ОЛІЙНИК,
голова Долинської районної організації ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ВІДКРИТТЯ ІМЕНІ

ОЛЕКСІЙ ВОРОПАЙ І ГУЦУЛЬЩИНА

(Закінчення. Поч. у № 29)

Підходить до великої води, такої великої, що й перейти її не можна. «Хіба почекаю, поки вода спаде?», думає Довбуш. Розібрався і не знає, що робити. Вода йде бистро... «Ану спробую перейти!» – взяв кіл у руки і йде через воду, опираючись на нього. Бачить, підпливає до нього сопілка. «Ага, це наша фрілка», – подумав Довбуш і взяв її з собою.

Як вийшов з води й оглянувся, то й сам злякався, що таку сильну струю води перейшов. Пішов він до пастухів, сів і грає на сопілці, а раніше не грав, це вперше... Так файно грає, що вся худоба збігається до нього... Сховав Довбуш сопілку за пазуху й пішов далі. Думає: «Якщо в мене така сила, то зберу сильних леґінів і будемо в горах гуляти». Довго ходив він по селах і збирав леґінів. Назбирав їх дванадцять, а сам тринадцятий. І пішли гуляти, але Довбуш брав тільки в багатих, а бідним давав.

Закохався він у дівчину з Космача, два роки разом ходили. Він давав їй усе, але вкінці дівчині набридло. Тоді Довбуш дав їй гроші й вона вернулася до Космача, а там вийшла заміж за Штефана Дзвінку. Пізніше Довбуш прийшов до неї і хотів знову до себе привернути. Вона Довбуша любила, але й боялася, тому хотіла зігнати його зі світу. Одного разу питає Довбуша:

– Що тобі є, що ти нікого не боїшся?

– Сильний я такий, а чому – сам не знаю.

Та пригадав собі, як йому снилося, що його куля не візьме. Тоді він казав леґіням стріляти в нього, але кулі його не брали. Снилося ще йому, що він чеше своє волосся гребенем і один волос все гребеня чіпляється. І якийсь чоловік сказав йому: «Тебе тримає на світі той волос».

І ось тепер признався він Дзвінці, що має такий волос. Коли заснув, вона вимкнула той волос і сховала. Довбуш пішов і далі гуляє з леґінями, нічого не знає, що в нього вже нема того волоса. І ось одного разу каже леґіням:

– Ідемо до Косова, Кутів і Космача або на Яшмів до Чорної гори. Пішли. Вступив Довбуш і до Марусі, жінки Штефана Дзвінки:

«Чи, Марусю, чи ти чуєш?
Чи ти вечерю готуєш?»
«Я ще не сплю і все чую,
Ще вечері не готую!
Але вечеря буде пильна,
І всім людям буде дивна».

Маруся каже: «Я вас, хлопці, в хату не пускаю, бо Штефана нема дома». І далі співає:

«Свистом, хлопці, свистом,
Ще й вечерка не готова.
А вечерка буде пильна,
Усім людям буде дивна.
В мене двері тисовії,
А замки стальовії».

Довбуш відповідає:

«Не поможуть двері твої,
Як підложу плечі свої».
Зачав Довбуш плечі підкладати,
Сталеві замки з завісами відкидати.
Довбуш плечима двері відхилив,
А Штефан Дзвінка його
в саме серце встрілив.

Закричав Довбуш:

«Ой, ви хлопці, ой, молодці,
Візьміть мене на топірці.
Ти, Штефане Сандогірський,
Возьми мене по-леґінськи,
А ти, Іванку Ватожський,
Візьми мене по-хлопськи.
Свистом, хлопці, свистом,
Най задує вітер стежки листом,
Бо ж за нами слідкують,
Най ми ляшки не збиткують,
Мою кручу не чвертують.
Ви, хлопці, на кавалки посічіть ми,
У яму положіть ми».

Вмираючи, Довбуш говорить хлопцям:

«Лишіть, хлопці, розбивати,
Йдіть додому ґаздувати,
Бо чужа кров – не водиця,
Проливати не годиться».

Довго вмирав Довбуш, і сказав своїм леґіням: «Ви знаєте, де гроші? На Чорній горі є комора, що має дванадцятеро дверей. Котрий із вас потребуватиме грошей – хай прийде до мене на могилу і скаже, тоді всі дванадцятеро дверей відчиняться».

Його леґіні розійшлися по своїх селах. Потім дехто з них ішов на могилу Довбуша по гроші. Гроші розміром були подібні на десять німецьких пфеніків, але тоненькі, срібні. На них була голова якоїсь пані у вінку. Я був знайшов їх на Буковині й показав своєму батькові. «Де ж ти їх узяв?» – питає батько. Я показав, батько шукав, копав, але грошей не знайшов, бо вони закляті, то такі нечисті гроші, що нікому не даються.

Кажуть, що Довбуш говорив леґіням і таке: «Не вірте, хлопці, жінці, бо в жінки стільки віри, як на бистрій воді піни».

Мій стрийко (дядько по матері) Дмитро Марусяк також був у Довбуша, а батько мій називався Ярема Годованець ...»

(Записано від Івана Годованця – неграмотного, понад 60-річного гуцула, який перебував у Німеччині з 1943 року).

...У 1957 році Олекса Воропай здобув звання доктора Слов'янської етнології; 1961 року захистив дисертацію на звання доктора природничих наук. Активно працював у наукових організаціях: член Інституту біологів Великобританії, Ботанічного товариства Великобританії, Королівського інституту антропологів і етнографів Українського вільного університету, керівник секції етнографії Української вільної академії наук (УВАН).

Його головні праці з української етнографії: «Ясир» – народня творчість в німецькій неволі» (Лондон, 1947, 1966); «Українські народні загадки» (Лондон, 1955); «Звичаї нашого народу» (Мюнхен, т. 1. – 1958, т. 2. – 1966); «Етнографія – наука про націю» («Визвольний шлях». – Лондон, 1963); «Рослини в звичаях і віруваннях українського народу» (Наукові записки УТГІ. – Мюнхен, 1968).

О. Воропай – автор повістей і мемуаристики, зокрема: «В дев'ятім крузі. Спогади про 1933 рік» (Лондон, 1953); «Пригоди Марка Чубатого» (Мюнхен, 1954); «В дорозі на Захід. Щоденник утікача» (Лондон: Українська Видавнича Спілка, 1970) та інших.

На жаль, багата унікальна творча спадщина Олекси Воропая (О. Степового) в Україні невідома, хіба що вузькому колу науковців, бо у радянській історіографії ім'я цієї людини-патріота землі української було вилучене з нашої багатостраждальної спадщини.

Помер Олекса Воропай на чужині – у м. Лідс (Великобританія) 20 липня 1989 року з думкою про рідну Україну.

Володимир МОРОЗЮК,
член Національної спілки письменників України

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО

Славне 70-річчя відзначив письменник, поет, публіцист, літературознавець, академік, доктор філологічних наук, громадський діяч, уродженець с. Рибне Тисменицького району

ВОЛОДИМИР КАЧКАН.

Важко перелічити світ його творчих уподобань і надбань. Але українознавчі праці «Українське народознавство в іменах» (в двох томах) та «Хай святиться ім'я твоє» (історія української літератури та культури в десяти томах) не мають рівних не тільки в Україні, а й за її межами.

Просвітяни краю зичать панові Володимиру творчого довголіття та міцного здоров'я. З роси і води Вам, наш друже.

У ці дні просвітянському поетові-піснярю й байкарю

СТЕПАНОВІ ДАСЕВИЧУ

виповнюється 70. З цієї нагоди Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка щиро вітає ювіляра, бажає йому міцного здоров'я, успіхів у творчій і громадській роботі.

З повагою від імені Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

ГОВЕРЛА

Зостанеться загадкою
для вчених
Природознавчих світових наук,
Хто дав тобі таке крилате
ймення
Гори, що множить, як трембіта,
звук.
Кричу: «Гей, гей» і чую:
«Я – Говерла.
Доброму гостю рада, як завжди,
Хто б ти не був – юнак,
бувалий леґінь,
Чи старець, що з ціпком
дістався сюди, –
Бери з собою добру топірчину –
Із нею буде легше вгору йти –
І підкори мою круту вершину,
Пізнай красу і радість висоти».
Це я, Говерло, нині йду
до тебе…
В людському потоці, у живім вінку.
І топірця мені не конче треба
У подорож, хай справді нелегку,
Ось вже я нагорі під небесами
Щасливий, зачарований стою
І промовляю спраглими устами
Молитву заповітную свою:
«Святий, Великий,
Всемогутній Боже,
Що сотворив таку красу земну,
Дай і мені хоч крихітку,
як можеш,
Свого натхнення, сили, талану,
Опришківського
лицарського духу,
Бо я – солдат і вже чимало літ
Крокую в лавах
визвольного руху,
Що виборов цей день,
цей вільний світ,
Святу соборну Україну-матір
Від Чорномор'я аж
до синіх гір…
Тепер затишшя, все ж стою
на чатах,
Стоятиму й надалі до тих пір,
Допоки зможу у руках тримати,
Якщо не щит і меч, то хоч перо,
Що вміє честь звитяжцеві
віддати,
Картати зло і славити добро.
Прощай, Говерло!
Будь здорова рідна!
Як доживу, в наступний ювілей
На святі незалежності Вкраїни
Почуєш знов моє гучне:
«Гей, гей!»
Прийми до серця
цю святкову оду
На честь твоєї величі-краси
І зоставайся символом
свободи,
Віри й надії на усі часи».

Степан ДАСЕВИЧ

ДУХОВНЕ

НЕ НАШКОДЬ!

Цю мудру клятву Гіппократа дають усі лікарі, щоб не зашкодити здоров'ю пацієнтів. Проте чи лише лікарі повинні це робити? А може, всім нам треба давати цю клятву? «Для чого? – скаже обиватель, – що можу я зробити злого, коли нікого не вбиваю і не краду, а так живу собі, як усі, як сіра мишка?» А чим ми взагалі можемо нашкодити собі? Та застановімось над цим запитанням.

Колись, у далекі радянські часи, коли ще я був школярем, перед Великоднем ходили ми з братом до сповіді. Йшли пізно ввечері, коли стемніє, щоби ніхто не бачив, йшли до священикової хати крадькома, бо в ті часи піонерам не можна було сповідатись. Та й священикові, котрий був репресований як один із перекладачів Біблії Огієнка, перепало би.

Так от, одного разу перед самою сповіддю пішов я до лісу. Навкруги так тихо і спокійно, спокійно й тихо теж у мене на душі, так легко й швидко лине думка. Думаю я й про майбутню сповідь, аналізую, що скажу отцеві, чим устиг я нагрішити словом, ділом, а чи думкою своєю. Аж раптом зринає думка: ну звідки може знати Бог, а чи ангели десь на небі, що я тут, у лісі, коли ніхто не чує, сказав що, особливо, що я подумав? Адже нікого навкруги нема! У голову ж мені ніхто ще не заліз, то й того знати ніхто не може, крім мене. Тоді пояснення цього факту я ще не мав.

Лише через багато років я зрозумів, які прості, прекрасні й величні принципи будови Всесвіту, як все це просто й легко пояснити і шкода дуже, що люди не знають їх і тому роблять величезну шкоду, як собі, так і Землі, так і Вселенній всій, а значить і Богові.

Ще зі шкільної лави нам відомо про гравітаційне поле навколо Землі, всі пам'ятаємо, як яблуко впало Ньютону на голову, коли той сидів під яблунею, і завдяки цьому він відкрив закон тяжіння. І завдяки цьому закону ми ходимо по землі й до неї притягуються всі предмети, у тому числі, повітря, котрим ми дихаємо. Ми добре знаємо й про електромагнітне поле. Хоча воно теж невидиме, про його існування свідчать всі антени радіоприймачів і телевізорів та мобільників. Але ми зовсім мало знаємо, а дехто ніколи й не чув про торсійні поля – поля кручення.

Тож виявляється, що наша думка – матеріальна, це торсійне поле правого кручення (якщо думка позитивна) і лівого кручення (якщо неґативна). З цієї, на перший погляд, технічної констатації факту випливають далекосяжні висновки.

Якщо швидкість енерґетичної взаємодії є скінченною, якою б великою вона не була (це швидкість поширення світла – 300 000 км/сек.), то швидкість поширення торсійних полів (а отже, і думки) є практично нескінченною. Як тут не згадати казку про пана і бідну Марусю, котра відгадала всі загадки пана й відповіла, що думка летить найшвидше. Так от, коли людина лиш подумала щось, одразу ж, до того ж миттєво, ця думка поширилась не те що по всій землі, а й по цілому Всесвіту і зразу ж стає відомою усім – Богові, ангелам, нашим прабатькам і записується у Вселенський інформаційний банк даних, або у Гігантський суперкомп'ютер, своєрідну космічну бібліотеку, куди записуються думки всіх живих, як у видимому, так і невидимому світах. Подібно, як у нашій земній бібліотеці, кожен бажаючий може заходити у певні сектори цього комп'ютера і зчитувати потрібну йому інформацію.

Аж дух перехоплює від цього, правда? Й якими смішними та примітивними виглядають після цього всілякі там сейфи, різні грифи «цілком таємно».

А чому ж тоді кожен із нас не має доступу до тих полів, не має здатності зчитувати ту інформацію? Бо ця здатність у нас сильно притупилась. Немов ті звірі в клітці, самі собі не здатні добувати їжу, так і ми вже не здатні розуміти багатьох законів буття, бо в природі діє суворий закон: що не використовується, те атрофується. Тому й атрофувалась, зовсім зникла у нас ця здатність, бо нас не вчили, бо від нас закрили, які великі можливості дрімають у нас.

Пригадую я епізод із передачі «Битва екстрасенсів». Сидить п'ятеро жінок і кожній з них екстрасенс розповідає про її чоловіка, дітей, їхні стосунки. Аж одна з них говорить: «А я що, відкрита книга?» Виявляється, що так.

Ще нас привчили техногенними засобами інформації «вести подвійну бухгалтерію», бути одними на людях, перед телеі фотокамерами й зовсім іншими у повсякденному житті. Неначе ми роздвоєні і де ми – натуральні, справжні, а де фальшиві – уже й не розберем. В одному фільмі каже син до батька після багатьох пригод: «Я буду правильним, татусю». Батько йому відповідає: «Ти будь не правильним, а самим собою».

То, може, й нам завжди чи перед камерами, а чи без камер потрібно пам'ятати, що Бог нас бачить саме такими, які ми є насправді і знає наші таємні помисли. Все перед Ним відкрите і ясне. Тому будьмо самі собою, щирі, добрі, не на показ, щоб гідно зватись Божими дітьми.

У нашій мові є слова: все одно – все одне – все єдине – все взаємозв'язане. Який глибокий зміст несуть вони в собі! І означають, що клітини наші й внутрішні органи перебувають у полі наших слів і думок. Ще означають, що у цьому полі перебувають наші діти, друзі, близькі й сусіди. Ще означають те, що енерґетикою свого поля ми впливаємо і на дерева, що ростуть навколо нас, на квіти, трави і на воду, котра записує від нас ту інформацію (про що детальніше ми поговоримо в статті «Мова природи»). Впливає наше поле (як і поле всього, що нас оточує, на нас) і на планету всю, й на місяць, і на зорю далеку, коротше кажучи – на всю Вселенну.

А значить, приносить радість (чи біль і смуток) нашому Отцеві, котрий те все створив.

Тож пам'ятаймо, що думка – це енерґія, яка має страшну силу й котра несе в собі, як творчу, так і руйнівну велику силу, залежно від того, чи позитивні й світлі, чи темні й неґативні ті думки. Коли ж урахувати факт, що в більшості сьогоднішніх людей думки аґресивні і злі, то можна уявити, як клуби чорного й отруйного диму (енерґетичного) постійно піднімаються з землі й поширюються по цілому Всесвіту. І, несучи з собою руйнування і смертельний сморід, завдають Творцеві біль і смуток.

А ти, читачу, думкою своєю й словом, кому допомагаєш: творити радість і гармонію довкола, чи, може, теж вбиваєш усе навколо себе й себе також своїми помислами? Чи відчуваєш відповідальність за всі свої думки-слова?

Ну що б, здавалося, слова?
Слова – то звуки й більш нічого,
Та ожива у нас душа,
Як вчує лагідні слова,
А інші силу злу лиш мають
І душу нашу ті вбивають,
Й по голові, як камінь, б'ють,
Й Творцеві болю завдають.

Роман ДЖАМАН,
просвітянин, учасник хору «Червона калина»

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Наступне число «Галицької Просвіти» вийде 2 вересня.

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ПЕТРА СІЧКА

Сорок днів тому відійшов у вічність наш славний земляк. У церкві Різдва Пресвятої Богородиці, що у «старій» Долині, де він найчастіше молився, а неподалік неї і жив, відбулася панахида. Ніби все, як звичайно для душі християнської: народився, жив, відійшов… Та не покидає думка, що не все, як звичайно. Бо був Петро Січко неординарною особистістю. Таким людям, більше ніж іншим, справжня оцінка приходить, коли їх вже нема.

Чи багато хто серед нашого багатомільйонного народу так безкомпромісно, так безстрашно й жертовно (жертвуючи сім'єю і синами) боролися за нашу українську правду в часи радянського режиму, відбуваючи основну частину свого життя по тюрмах і таборах, будучи гнаним і упослідженим, несучи на собі офіційне тавро «ворога народа» і «націоналіста-бандєровця-бандіта», розуміючи, що в будь-який момент може бути фізично знищений? Синьо-жовтий прапор, який він одним із перших в Україні підіймав на мітингах у нашому краю і в Долині зокрема, був його прапором упродовж усього життя, яке він не мислив без боротьби. Ми всі пам'ятаємо його слова-заповіт: «борба ще не скінчилася», «борба продовжується» (так він казав). Чи не актуально вони звучать сьогодні?

Петро Січко, як і інший мій славний земляк з Витвиці, поет-дисидент Зіновій Красівський, ніколи не вірив, що з проголошенням незалежності автоматично прийде свобода. Не прийшла і сама не прийде, бо за неї ще треба боротися всім. Тому – «борба продовжується!». Боротьба з антиукраїнством зовнішнім та внутрішнім, холуйством, продажництвом, пристосуванством, а часто – з власними хибами.

Але ж і сумно, бо відчуваєш, що разом з ним відходить у кращі світи ціле покоління таких яскравих борців, як П. Січко, і покоління людей, які в різний спосіб боролися за Україну. Ці люди з честю виконали свою життєву місію, передаючи естафету тим, хто живе. Кому? Задумаймося, зробім іспит сумління і прийдемо до відповіді, що – кожному з нас. Як не ми, то хто?

Найперше варто подумати про увіковічення пам'яті Петра Січка – з такою пропозицією виступає обласний Народний Комітет захисту України.

Вперше побачивши його в 1989 році, відзначив благородні, вольові риси обличчя римського патриція. Ще тоді подумав: такі люди не здаються і не продаються. Таким і залишиться Петро Січко в нашій пам'яті: незламним і вічним борцем, який присвятив своє життя Україні, який у житті страждав і втрачав багато, ризикував усім найдорожчим, але здобув більше – вічну пам'ять, бо жив для ідеї, для народу.

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, співголова обласного Народного Комітету захисту України